

ÕPITREPP

AJAKIRI TÄISKASVANUTE ÕPPIMISEST JA ÕPETAMISEST

SÜGIS 2011

●● **JAAK AAVIKSOO:**

Eestis on liiga palju erialase ettevalmistuseta inimesi

●● **MUREKOHT**

Kool jääb pooleli, sest pea ei lõika ja raha pole

●● **SAAVUTUS**

Eesti teadlased juhtisid rahvusvahelist elukestva õppe uuringut

●● **RAHVAHÄÄLETUS**

Kes väärrib tänavu aasta õppija tiitlit? Hääleta!

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

ANDRAS

Haridus- ja Teadusministeerium

ÕPITEE

Alates 3. oktoobrist jooksevad Eesti Televisiooni eetris õhtused õpilood.

Esmaspäevast laupäevani õhtul kell 21.40 räägib oma õpiteest inimene, kes on täiskasvanuna jätkanud kunagi pooleli jäänud haridusteed, omandanud uue ameti või lihtsalt toreda oskuse, mis elu rikastab - kokku on klippe ja inimesi 24.

Fotod: Eesti Päevaleht

Evelin Ilves: „Õppige seda, mis on huvitav, mitte seda, mis on hetkel popp või töötab rohkem tulu tuua.”

Jaan Pehk: „See on hea, kui õppimise järele on isu ja see kõhtugi täidab.”

Aleksei Turovski: „Iga loom peab õppima. Kui ta ei õpi, süüakse ta lihtsalt ära.”

Inimene ei arene, kui ta ei kasuta oma aju.

Ja kui ka tundub, et kõigis koolides on käidud, esitab elu hoopis ootamatuid väljakutseid.

Tark õpib teiste kogemusest.

Päevakorras

- Gümnaasiumilõpetajaid tuli tänavu kutsekoolidesse vähem
- Ahjumeistrilt on nüüd põhjust küsida kutsetunnistust
- Noor, kes sa pole tööd leidnud, õpi palkmajaehitajaks või aednikuks
- Õpetajaid ootab uute õppekavade koolitus
- Sel korral kooli ei pääsenud?
- Võrguleht õpetab vajalikku kutsekeelt
- Kolm ülikooli avasid Aasia-teemalise õppemooduli
- Rahvusraamatukogus tasuta koolitused
- Eesti mainekaim kõrgkool on Tartu ülikool
- Kõrgharidusmaastiku revisjon jõuab lõpusirgele
- KUTSE kutsab õppima kõiki täiskasvanuid
- Tasuta kursused ootavad täiskasvanuid ka sel sügisel
- Eesti sai juurde 70 uut kutsega andragoogi

lk 4–11

Intervjuu

- Ministriiga täiskasvanutest ja õppimisest

lk 12–14

Uuring

- Miks läheb üks suur inimene lõpuks ikkagi kooli tagasi?

lk 15

Murekoht

- Kool jääb pooleli, sest pea ei lõika ja raha pole

lk 16–18

Kogemus

- Õpiring: reis Ungari põrgukuumusesse laste jonni taltsutama

lk 18–20

Seadus

- Töö kõrvalt koolis: kas on õigus õppepuhkusele? 2. osa

lk 21–22

Vahva tegu

- Ülikool jagab ühe euro eest seenioridele tervisetarkust
- Koolituslaad kogus kokku kimbutäie koolitusi

lk 22–23

Seda ja teist

- Nõuane: kuidas ravida internetisõltuvust?
- Paremakäelisi oli rohkem ka 500 000 aasta eest
- Sügisene soovitus

lk 24

Inimesed

- Kasvataja Larissa lapsed, lilled ja linnupea

lk 25

Rahvahääletus

- Kellele maakondade aasta õppijatest annaksid hääle Sina?

lk 26–27

See noor täiskasvanud õppija

Ajakirja kaanele fotot valides jäi pilk pidama noortel. Neil, kes peavad esmajärjekorras õppima ja alles siis muuga tegelema, sest see on nende töö. Õigemini, peaks olema: seisame Eestis silmitsi ehmatavalt suure (põhi)koolist väljalangenute seltskonnaga. Sellel omakorda on põhjuslik seos murekohaga, millele viitab käesoleva Õpitrepi intervjuus haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo. „Võib-olla on kaugemalt vaatajatel õigus, kui nad osundavad Eesti kõige suuremale haridusprobleemile: kolmandikuni ulatuv tööealiste inimeste arv, kellel puudub igasugune kutse-, ameti- ja erialane ettevalmistus,“ nendib minister.

Mind ennast ehmatas seekordseid lugusid toimetades aga asjaolu, et liiga suurt rolli koolist väljalangemisel mängib seesama kool. Õigemini suhted õpetajate ning klassikaaslastega. See on lubamatu. Juba aastaid on täiskasvanute gümnaasiumide ning ametikoolide, kuhu võetakse õppima ka põhihariduseta noori, töötajad rääkinud, et töötavad mitmekordse koormusega, sest tegemist tahab ka kolleegide tegemata jäänud töö. Nende kolleegide, kelle juurest õnnetu väljalangenu tuli. Sellest on äärmiselt kahju. Enesekriitiliselt peaksid peeglist vaatama ka lapsevanemad.

Kuid vaadake seda pooltühja, st siis pooltäis klaasi optimisti pilguga: hea, et sel noorel on, kuhu minna. Ja hea, et ta läheb! Mis sest, et temast saab täiskasvanud õppija varem, kui oleks pidanud. Noorte hulk täiskasvanuhariduses on märkimisväärne – las seekord olla ajakirja kaanel nemad.

Agne Narusk

toimetaja

Toimetaja: Agne Narusk, tel 680 4511, e-post: agne.narusk@epl.ee

Ajakirja koostas: Eesti Päevalehe teema- ja erilehtede osakond, Narva mnt 11E, 10151 Tallinn

Esikaane foto: iStockphoto

Väljaandja: ETKA Andras koostöös haridus- ja teadusministeeriumiga

EL-i tõukefondi Euroopa Sotsiaalfondi programmi

„Täiskasvanuhariduse populariseerimine“ raames

Ajakirja saamiseks palume pöörduda:

tel 621 1671, e-post: andras@andras.ee

Veebiversiooni loe ja kommenteeri: www.andras.ee/opitrepp

Õpitrepi järgmine number ilmub 15. novembril.

Kõrgharidusmaastiku revisjon jõuab lõpusirgele

Foto: Rauno Volmar

Uuest aastast jäävad kõrgkoolidesse alles ainult õppekavad, millel on Eesti riigi tunnustus ja kvaliteedigarantii.

Ave Schmidt

Valdav osa kõrgkoolide õppekavasid on hinnatud: peagi lõpeb haridus- ja teadusministeeriumis kahe aasta eest alguse saanud kõrgkoolide õppekavade hindamine, mille eesmärk on tagada Eesti kõrgkoolide hea ja võrdne kvaliteet.

Üleminekuhindamist koordineeriva Eesti kõrghariduse kvaliteediagentuuri (EKKA) hindamisnõukogu negatiivseid otsuseid ja kriitikat on mõnigi kord avalikkuses teravalt tõrjutud.

„Iga hindamine võib tekitada mingil ajahetkel pingeid ja eriarvamusi, eriti siis, kui tagasiside on olnud negatiivne. Õppeasutustel on hindamise käigus olnud võimalik erinevaid osahinnanguid vaidlustada ja ministeeriumisse saabunud konstruktiivsesse kriitikasse ei ole kunagi suhtunud kergetäoliselt,“ kinnitas haridus- ja teadusministeeriumi kõrghariduse osakonna peaekspert Helen Põllo. Ta rõhutas, et kõigi õppekavagruppide puhul on hinnatud nende vastavust ühtsetele nõuetele. Samuti on kogu protsess olnud eranditult läbipaistev ja avalikkust on alati ka selle tulemustest teavitatud.

Põhjused erinevad

Ekspertkomisjonide negatiivsete hinnangute põhjused on olnud erinevad, sest hinnang sõltub ennekõike õppekava spetsiifikast. Muu hulgas on ette heidetud korraliste õppejõudude ja teadustöötajate vähesust ja nende kvalifikatsiooni mittesobivust õppekavade eripäraga. Samuti vähest teadustööd, õppekavade mittevastavust kutsestandarditele ning eesmärkide ja õpiväljundite omavahelist vastuolu.

Muusika- ja teatriakadeemias ei saa 1. jaanuarist õpinguid alustada ega lõpetada muusikapedagoogika doktoriõppes. Pildil muusikatund Tallinna Läänemere gümnaasiumis, fotol pole otsest seost artikliga.

Seis üleminekuhindamises

Lõplikud üleminekuhindamise tulemused selguvad 2011. aasta lõpuks.

- Õppekavagruppide hindamistulemustega kõrgkoolide kaupa saab tutvuda kõrghariduse kvaliteediagentuuri (EKKA) kodulehel (www.ekka.archimedes.ee) olevas andmebaasis, mida jooksvalt täiendatakse.

- Praeguse seisuga ei saa alates 2012. aasta 1. jaanuarist üliõpilased õpinguid alustada ega lõpetada:

EELK usuteaduste instituudi diakoonia ja sotsiaalteenuste magistriõppes ja usuteaduste doktoriõppes,

Eesti kunstiakadeemia arhitektuuri ja linnaplaneerimise doktoriõppes,

Eesti mereakadeemia kalandusspetsialisti, hüdrograafia ning hüdrometeoroloogia ja loodushoiu rakenduskõrgharidusõppes,

Eesti muusika- ja teatriakadeemia muusikapedagoogika doktoriõppes, euroakadeemia kunstiteaduste magistriõppes ning keskkonnakaitse ja keskkonnapoliitika bakalaureuseõppes, Tallinna tehnikaülikooli Euroopa õiguse doktoriõppes ja tehnikaõpetaja magistriõppes, kõrgkooli I Studium majandusõiguse, ettevõtluse ja ärijuhtimise ning majandusarvestuse rakenduskõrgharidusõppes, Tallinna ärijuhtimise kolledži ärijuhtimise rakenduskõrgharidusõppes, sotsiaal-humanitaarinstituudi õigusteaduse, ärikorralduse ja sotsiaalse nõustamise rakenduskõrgharidusõppes, Tartu teoloogia akadeemia praktilise teoloogia magistriõppes, Tallinna ülikooli õigusteaduse doktoriõppes.

Allikas: EKKA

Kõige sagedamini on kõrgkoolide õppekavadele määratud siiski tähtajatu või tähtajalise õppe korraldamise õigus. Kui tähtajatu tähendab seda, et komisjoni hinnangul on õppekava kvaliteet seitsmeks aastaks tagatud, siis tähtajalise otsuse korral peab kõrgkool komisjoni poolt esile toodud probleemidele lahenduse leidma ja kolme järgmise aasta jooksul uuesti hindamisele minema. Tähtajalise õppe korraldamise õiguse võib õppekavagrupp saada ainult kaks korda. Kolmandal hindamisel tähtajalise hinnangu saamise korral tuleb õpetegevus lõpetada.

„Õppekava valides peaksid üliõpilased kindlasti arvestama õppekava nominaalkestust ja tähtaega, milleni on õppeasutusel vastavas õppekavagrupis õigus õpet läbi viia. Samuti seda, kas kordushindamine on toimunud esimest või teist korda,” juhib Põllo tähelepanu.

Üliõpilastel tasuks muu hulgas ka uurida, mis on olnud hinnangu põhjused. Tähtajalise hinnangu põhjus ei pruugi olla õppe halb kvaliteet, üleminekuhindamise puhul vaadeldakse ka näiteks ressursse ja jätkusuutlikkust. Hindamisraportid on avalikud ja kõikidele tulevastele üliõpilastele EKKA kodulehel tutvumiseks kättesaadavad.

Tudengitele, kes ei jõudnud lõpetada oma õpinguid sellel kevadel negatiivse hinnangu saanud õppekavas, peab kõrgkool koos haridus- ja teadusministeeriumiga leidma edasiõppimisvõimaluse mujal.

Põllo sõnul on õppeasutused olnud siiani mõistvad ja otsinud üliõpilastele aktiivselt alternatiive õpingute jätkamiseks ja lõpetamiseks.

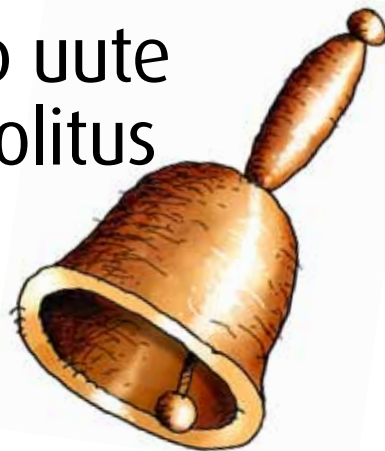
„On ette tulnud üksikuid juhtumeid, kus üliõpilased on probleemide ja küsimuste lahendamiseks pöördunud ka otse ministeeriumi poole, ja neil juhtudel on nendega ka tegeletud. Igale juhtumile tuleb läheneda individuaalselt ja leida sobivaim viis üliõpilase õpingute edukaks lõpetamiseks.”

**Loe ka: Õpitrepp, märts 2010,
www.andras.ee/opitrepp**

Õpetajaid ootab uute õppekavade koolitus

Enam kui 760 000 euro eest toetavad Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti riik 42 projekti, mis hakkavad pakkuma pedagoogidele täienduskoolitust kõikjal Eestis, teatas SA Innove.

Koolitustel saavad õpetajad teadmissi ja oskusi, mida on vaja põhikoolide ja gümnaasiumide uute õppekavade kasutusele võtmiseks. Toetatakse 23 projekti, mis pakuvad ainevaldkonnaga seotud temaatilisi täienduskoolitusi, ja 19 temaatilise täienduskoolituse projekti, mille abiga on pedagoogidel võimalik end täiendada näiteks õpilase arengu, sotsiaalse pädevuse, õpipädevuse, ettevõtlikkuspädevuse, hindamise, õpikeskkonna kujundamise jms teemadel.

Kõige rohkem rahastatakse Tartu ülikooli projekte, kes ühtlasi esitas neid arvuliselt kõige rohkem. Kõigi toetust saanud projektidega saab tutvuda Innove kodulehel www.innove.ee/struktuuritoetused/huvilisele/projektide-andmebaas. Info koolituste kohta lisatakse veebilehele www.koolielu.ee.

ÕT

Noor, kes sa pole tööd leidnud, õpi palkmajaehitajaks või aednikuks

Novembrist saavad pikaajalised noored töötud alustada Pärnumaa kutsehariduskeskuse Voltveti koolituskeskuses Tihemetsas aianduse ja palkmajaehituse eriala kutseõpet.

Õppegrupid moodustatakse 16–29-aastastest Viljandimaalt, Pärnu- või Läänemaalt pärit noortest, kes on töötukassas töötuna arvel olnud vähemalt kuus kuud. Õpingud on tasuta, õppimise ja ka praktika ajal makstakse osalejatele stipendiumi ja sõidutoetust ning tasuta õpilaskodu majutuskulud. Peale selle on ette nähtud individuaalne ja grupisisene nõustamine enne praktikat ja praktika ajal. Õppetöö algab 1. novembril ja kestab aasta.

Mida õpitakse? Aianduse õppekava omandanud on teadmised taimede paljundamise ja pookimise kohta, ta oskab sooritada praktilisi aiatöid, teab, kuidas kasutada aiatöomasinaid ja hoida korras aiatööriistu. Palkmajaehitust õppinud on kõik teadmised ja oskused, et töötada puitmaju tootvas ettevõttes.

Foto: EPL-i arhiiv

Pärnumaa kutsehariduskeskuses on abiaedniku eriala õpetades kasutatud töökohapõhist õppevormi juba viis aastat, palkmajaehitaja osaõppekava töötati välja eelmiseks aastaks.

ÕT

Küsi lisa maarja.lenk@hariduskeskus.ee või telefonil 449 1062; 5665 5063
Loe ajakirjast juurde ka lk 14–16

Tasuta kursused ootavad täiskasvanuid ka sel sügisel

Kavas on 224 kursust kokku 34-s Eesti kutseõppeasutuses ja rakenduskõrgkoolis, koolitust on võimalik saada 3187 inimesel. Tasuta kursustele võivad tulle needki, kes on töötuna töötukassas kirjas.

Agne Narusk

Foto: ETKAAndras

Tegemist on eelkõige tööalase koolitusega, mis lahti seletatuna tähendab, et näiteks koka ametioskuste täienduskursusele ei võeta inimest, kes soovib hakata ametit õppima päris algusest. See omakorda ei tähenda, et inimene, kel igasugused erialased oskused puuduvad, ei leiaks endale ülipikast nimekirjast sobivat kursust. Kui on huvi õppida näiteks ettevõtlust ning inimene suudab põhjendada, miks tal neid teadmisi vaja läheb ja kus ta kavatseb õpitut kasutada, siis suure tõenäosusega ta ka kursuslaste nimekirja arvatakse. Või kui ülikiresti andmeid sisestada oskav inimene soovib osaleda sekretäritöö kursustel, siis vaevalt on korraldajatel midagi selle vastu. Mida täpselt ühel ja teisel kursusel õpetatakse ning kellele eelkõige on see mõeldud, on kirjas kursust pakkuva kooli koduleheküljel. Sealt leiab ka nõuded ja eeltingimused kursusele pääsemiseks, kui neid peaks olema.

Siinkohal tuleb sisse küll ka väike „aga“: nimelt on oma kolmandat hooaega alustanud täiskasvanute tasuta tööalased kursused nii nõutud ja hinnatud, et sinna koha saamine käib suuresti põhimõttel: kes ees, see mees. Nii teavad koolitusel osalenud rääkida, et päeval, mil kursuste nimekirjad välja pannakse, jooksevad koolide kodulehed internetis lihtsalt kokku. Sellegipoolest tasub kindlasti veel praegugi külastada haridus- ja teadusministeeriumi kodulehe www.hm.ee täiskasvanuhariduse sektsiooni alateemat „Tasuta koolitused täiskasvanule“, kust leiab õppeasutuste kontaktandmeid. Nimelt alustab osa koolitusi alles nüüd või veelgi hiljem. Kõik kursused on ühtlasi väljas ka Rajaleidja portaalis www.rajaleidja.ee.

Tulla võivad ka töötud

Kui algul võisid kursustel osaleda vaid töötavad täiskasvanud ja n-ö kodus olijad (noored emad, pensionärid jt), siis nüüd

Ida-Virumaa kutsehariduskeskuses on kokkade kursused läinud alati rahvasalale.

saavad osaleda ka end töötukassas töötuks registreerinud isikud. Kriteerium on, et inimene ei tohi samal ajal olla tasemeõppur riigieelarvelisel kohal ehk õppida põhikoolis, gümnaasiumis, kutsekooli tasemeõppes, kõrgkoolis. Samuti ei tohi osaleja olla koolikohustuslik (alla 17-aastane ja/või põhihariduseta).

Tasuta kursuseid korraldatakse kuni 2013. aastani. Kursuste tellimuse koostab haridus- ja teadusministeerium semestrite kaupa juunis ja detsembris.

Kursusi finantseerivad Euroopa Sotsiaalfond ning haridus- ja teadusministeerium ESF-i programmist „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“.

Tasuta kursusi võib otsida ka vabaharidusliidu kodulehelt www.vabaharidus.ee. Näiteks pakuvad rahvakultuuri koolituskeskused ja rahvaülikoolid semestris välja paar-kolm tasuta koolitust, väga menukad on seni olnud vene keele värskendamise kursused. Kuid vabahariduslike n-ö tasuta eurokursuste pakkujaid on veelgi.

Veel jõuab kursustele

- Kõik väljakuulutatud kursused pole veel alustanud: näiteks Eesti hotelli- ja turismi-kõrgkooli seitse erinevat tasuta kursust stardivad oktoobris, „Osalejad ja tooted äriturismiturul“ 27. septembril.
- Kehtna majandus- ja tehnoloogiakooli „Kontoritöötaja tekstiitöötlus“ alustab novembris, oktoobri alguseni saab esitada avaldusi ka suhtlemise ja klienditeeninduse tasuta kursusele.
- Pärnu saksa tehnoloogiakool alustab novembrist kursusega „Personali valik ja värbamine väikeettevõttes“ jt.
- Võrumaa kutsehariduskeskuses alustavad oktoobris „Projektide koostamine ja projektitöö“, kursus raamatupidamisest FIE-dele, teenindus- ja suhtlemispsühholoogia jt.
- Need on vaid mõned näiteid. Tõe huvides tuleb mainida sedagi, et nii mitmeigi õppeasutuse kodulehel „surfates“ peab varuma üksjagu kannatust, et vajalik info üles leida. On neidki, kelle koduleheküljel ripuvad alles kevadised teated.

A. N

Ahjumeistrilt on nüüd põhjust küsida kutsetunnistust

Esmakordselt Eestis saavad pottsepad ja pottsepp-restaauraatorid taotleda ametlikku kutsetunnistust, üheksal meistril on see tänaseks ka tehtud.

Agne Narusk

Esimese päris ametliku pottseppade kutseeksami tegid 14 meistrit 24. augustil. Neist üheksa said positiivse tulemuse, ülejäänud peavad veel õppima ja uuesti eksamile tulema.

Üheksast tublist mehest kahel on varsti kudedele ette näidata pottsepa I taseme kutsetunnistus, ülejäänutel pottsepa II tase. 16. septembril antakse need meistritele pidulikult kätte. „Enim valmistas taotlejatele raskusi eksami teooria osa, eriti küsimused, mis puudutasid tuleohutuse norme käsitlevaid standardeid,“ ütles Sigrid-Ester Tani MTÜ-st Eesti Pottsepad. „Kindlasti oli ka vigu, mis lipsasid sisse just eksaminärvi tõttu. Pole ju paljud neist meestest ammu pidanud eksamil käima.“ Tani lisas, et samas on kutse andja teadlik sellest, et antud valdkonnas ei ole hetkel ka head ühtset ettevalmistavat koolitust ning selle väljatöötamine alles käib.

„Esimene kutseksam on omamoodi tähis pottsepakutse arenguloos,“ märkis Tani. „Uus etapp aitab kaasa tööalaste oskuste hindamisele ja tunnustamisele sõltumata sellest, kus ja kuidas on amet selgeks õpitud. Ühtlasi on kutsetunnistus kindel kvaliteedimärk nii selle väga nõutud oskustöö tellijale kui ka teenuse pakkujale.“

Septembris toimuvad pottsepa I ja II kutsetaseme eksamid, novembris saa-

Kaks aastat tagasi pärjati MTÜ Eesti Pottsepad aasta koolitussõbraliku organisatsiooni tiitliga. Paremal seisab MTÜ asutajaliige ja pottseppade hinnatud koolitaja Koit Koppel.

vad kutseeksami sooritada pottsepa III taset ja pottsepp-restaauraatori kutsetaotlejad huvilised. Üldse registreeris esimestele eksamitele end 17 kutsetaotlejat, ütles Tani. Väga suur huvi on olnud Tallinna ja Tartu infopäevade vastu: seda, kas ja kuidas kutset taotleda, käis esimestel infopäevadel kuulamas ligi 70 inimest, valdavalt tegev-pottsepad.

Esimesele kutseeksamile eelnes pikk ettevalmistustöö. Kutsekomisjon koostas pottseppadele kutse andmise korra ja töötas välja hindamiskriteeriu-

mid. MTÜ-I Eesti Pottsepad on vastavalt ehituse, kinnisvara ja geomaatika kutse-nõukogu otsusele 15. detsembrist 2010 kutse andja õigused. Kutse andmine on osa kutsesüsteemist. Kutsesüsteemi arendamise ja hoidmisega tegeleb Eestis Kutsekoda.

Kogu kutse andmisega seotud info,ksamimaterjal, hindamiskriteeriumid, registreerimiseks vajalikud dokumendid jms on kirjas Eesti Pottseppade kodulehel www.pottsepad.ee.

Vaata ka: www.kutsekoda.ee

Sel korral kooli ei pääsenud?

Noor, kes sa seekord kooli sisse ei saanud ja ei tea, mida edasi teha, külasta Rajaleidja maakondlikku keskust. Mine kas või koos sõprade või vanematega. Seal töötavad karjäärispetsialistid selgitavad heal

meel valikuvõimalusi ja aitavad edasi otsuseid teha. Muide, kutsekoolides pakutavatel tasuta tööalastel kursustel võivad töötute kõrval osaleda kõik n-ö kodus olijad, ka sina. Seegi aitab aega mitte kaotsi lasta. **ÕT**

Info keskuste kohta:

www.rajaleidja.ee/karjaariabi

Tasuta tööalased kursused: www.hm.ee,

www.rajaleidja.ee

Loe eelmiselt leheküljelt „Tasuta kursused ootavad täiskasvanuid ka sel sügisel“

Gümnaasiumilõpetajaid tuli tänavu kutsekoolidesse vähem

Lõplik tõde selgub siiski hiljem, sest keskhariduse omanikke võetakse kohati vastu veel märtsikuuski.

Agne Narusk

Kutseõppeasutustele oli 15. augusti seisuga esitatud 13 617 sisseastumisavaldust, mis ületab ligikaudu pooleteise tuhande võrra õppeasutuste poolt kavandatud uute õppekohtade arvu, vastas haridus- ja teadusministeerium küsimusele, kuidas on läinud tänavune vastuvõtt. Avaldustest 1090 tuli neilt, kes on lõpetanud põhikooli, ning 1293 noort soovib kutsekooli õppima minna keskhariduse baasil.

Kirjas mõõnis ministeerium, et samal ajal on muidugi koole, kus soovijaid on palju rohkem kui õppekohti, ja neidki, kus osal erialadel oli veel augustiski vabu kohti. Mis koolides ja millistel erialadel täpselt, seda infot ministeerium eraldi ei koonda. Teada on aga, et suurim langus on toimunud keskkhariduse baasil õppida soovijate hulgas.

Kutsehariduse omandajate arvu vähenemine on otseses seoses õppurite üldise arvu kokkukuivamisega: vähem läks tänavu lapsi ja noori nii esimesse klassi kui ka gümnaasiumiklassidesse. Haridusministeeriumi kutse- ja täiskasvanuhariduse osakond näeb süüd selleski, et kõrghariduses on liiga palju õppekohti, gümnaasiume on liiga palju

Foto: ETKA Andras

ja neisse sissesaamise lävi madal. Oma osa on nende hinnangul siiski ka kutsehariduse mainel.

Õppur ihkab linna?

Väga hästi läks ka seekord Tallinnas, Tartus ja Pärnus asuvates koolides, kus konkurss oli enamikul erialadel. Populaarsemate erialade pingerida on nii põhihariduse kui ka keskkhariduse baasil sama, mis eelmistelgi aastatel. Õppida tahetakse arvuti, autoremondi ning hotelli- ja ma-

jutusteeninduse erialasid; keskkhariduse baasil tulijad hindavad juuksuriametit, raamatupidamist ja ärikorraldust. Kuna keskkhariduse baasil on vastuvõtt haju- tatud peaaegu kogu õppeaastale – õppe- grupe avatakse oktoobrist märtsini –, selgub lõplik uute õppurite arv hiljem. Ministeeriumi peaeksperti Marje Riisi sõnul on mõeldud neile, kel õppeaasta esimes- tel kuudel on tulnud kõrgkooliõpingutest loobuda või kes on vabanenud tööturult ning soovivad aega ratsionaalselt kasu- tada ja võimalikult kiiresti kutseharidust omandama asuda. Keskkhariduse baasil hiljem avatavate erialade kohta saab infot koolide kodulehtedelt, märkis Riis SA Inno- ve 30. augusti uudiskirjas.

Koolijuhtide sõnul saab lõplikust uute õppurite arvust rääkima hakata kõige va- rem selle kuu lõpus, sest elu on näidanud, et septembrikuu jooksul on liikumist veel üksjagu: kes tuleb, kes läheb, kes vahetab eriala.

Loe juurde: „Kutsehariduse uudiskiri nr 32”, www.innove.ee

„Ametikoolid üle pika aja silmitsi kesise huviga” ja „Kutsekoolide eksamitulemu- sed on viimaste aastate parimad”, Eesti Päevaleht, 30. august. www.epl.ee

Eesti sai juurde 70 uut kutsega andragoogi

20. mail otsustas andragoogi kutsekomisjon anda andragoogi kutse 70 täiskasvanute kooli- tajale ja pikendada viie koolitaja kutset. Het- keseisuga on Eestis 318 kutsega koolitajat. Andragoogi kutse anti:

II tase

Piia Asper, Raivo Kadaja, Jelena Kangas, Me- ljo Musto, Julia Petrova, Elena Rautio, Andra Neumann, Mai-Liis Valdvee, Alla Kaikova, Maie Kuhi, Tatsiana Kupratsevich, Jüri Raud

III tase

Õnne Aas-Udam, Heidi Antons, Marina Arhipo- va, Tatjana Dolgovskaja, Ena Drenkhan, Vladi-

mir Evve, Alla Grigorjeva, Aviva Gubaidulina, Natalja Hramtsova, Kaido Irval, Maie Jesjuti- na, Triin Kaasik, Tõnis Kask, Tiia Kirss, Jelena Kolessova, Tamara Konovalova, Jana Kukk, Anneli Kärner, Oleg Lavrov, Riina Liiva, Kadri Markus, Tiina Must, Maret Männik, Aevar Val- das, Irina Ossipenko, Mari-Loore Pavel, Saima Perve, Tiit Piirimäe, Heli Preismann, Tiina Puu- salu, Pertti Pärna, Riina Reinumägi, Elyanna Romanova, Külli Roosiväli, Veera Sibrik, Sigre Suurvarik, Alo Särg, Viktoria Šumarova, Irina Šutova, Jelena Zagebajeva, Anneli Zirkel, Kadi Tamm, Eve Torv, Viibeke Turba, Olga Vereštša- gina, Svetlana Vladimirova

IV tase

Tatjana Babanskaja, Svetlana George, Tiina Leosk, Tiina Merkuljeva, Irina Moskvitina, Pil- le Murrik, Natalja Prishvitsyna, Amino Põldar- ru, Mati Ruul, Svetlana Skorobogatova, Eva Vahtramäe, Jelena Rootamm-Valter

Kordustaotlused

Marika Kaasik, Virve Kinkar, Evi Möttus, Meri- ke Poljakov, Uku Visnapuu
Palju õnne!

Järgmine kutse taotlemise tähtaeg on 15. oktoober 2011. Info: tel 621 1671 või kerttu@andras.ee

Võrguleht õpetab vajalikku kutsekeelt

Kutsekeel.ee kogub ja koondab erialade õppimiseks ja õpetamiseks vajalikku keeleõppematerjali.

Signe Kalberg

Kutsekeel.ee võrgulehe loomise ajal kolm aastat tagasi oli esimene eesmärk koondada ühte kohta erialakeele õppematerjal ja metoodiline kirjandus, selgitas asja olemust integratsiooni ja migratsiooni sihtasutuse Meie Inimesed elukestva õppe üksuse koordinaator Maria Ratassepp. „Oluline oli, et kasutaja ei peaks sihtasutuses loodud erialakeele õppematerjale otsides minema näiteks sihtasutuse enda kodulehele või veel kaugemale võrguavarustesse,” ütles ta.

Esiolusest eesti erialakeele kesksusest kasvas välja paljumeelsus. Suureks abiks õppematerjali leidmisel on sihtasutuse e-õppe arenduskeskuse e-õppematerjali repositoorium, koostöös nendega saidki valmis esimesed e-õppematerjalid.

Ratassepa sõnul nähti kutsekeel.ee kasutajatena selle loomisel ja nähakse ka praegu eelkõige kutseõppeasutuste keele- ja kutseõpetajaid, kuid materjali saavad kasutada ka väljaspool kooli töötavad õpetajad ehk vabaturukoolitajad. Lõpptarbija on loomulikult kutseõppur või täiskasvanud keeleõppija, sest tema vajadustest lähtudes hakatigi erialakeele õppematerjali koostama. Õppurid saavad õpetaja juhendamisel ja suunamisel õppida mitmekülgelt ja tänapäevaselt oma eriala ja keeli käsikäes.

Pilkupüüdvad virtuaalküljed

Kahtlemata on kutsekeele atraktiivsemad palad eelmisel aastal valminud õppematerjal pagarikondiitri (<http://kutsekeel.ee/pagarkondiiter2010>) ja elektrik (<http://kutsekeel.ee/elektrik2010>) erialale. Õpetajatele on viimasel kolmel aastal väga vajalikuks osutunud metoodilised raamatud erialakeele õpetamisest ning erialaõppe ja keeleõppe lõimimisest (<http://kutsekeel.ee/index.php?page=293&>).

Häid sõnu on saanud ka vaba juurdepääs aktiivõppe võtete käsiraamatule (<http://kutsekeel.ee/aktiivõppe>).

Koostatud on ka kümme erialakeele aineprogrammi: arvuterialad, automaatika, autotehnika, elektriku, veokorraldaja eriala, kivi- ja betoonkonstruktsioonide ehitus, ehitusviimistlus, pagari-kondiitri, keskkonnatehnika lukksepa ja metallitöötlemispinkidel töötaja eriala. Iga aineprogramm koosneb neljast osast: erialakeele oskuse nõuetekirjelduses määratletakse oskused, mille õppurid peavad saavutama aineprogrammi läbimisel; minimaalne sõnavara- ja väljendiloend; ainekava, milles on kajastatud õppekava läbivad teemad, ja hindamisjuhend.

Võrguleht kutsekeel.ee valmis 2008. aastal projekti „Eestikeelse õppe ja õppevara arendamine muukeelsetes kutsekoolides” raames ja oli vaid murdosa suurest ettevõtmisest. Kogu projekti viis ellu toonane Integratsiooni Sihtasutus ja rahastas Euroopa Sotsiaalfond.

Joonistus: internet

Rahvusraamatukogus tasuta koolitused

Rahvusraamatukogu e-raamatukogu avarusi saab kiiresti tundma ja kasutama õppida sealsel infootsingu koolitusel „E-raamatukogu ABC”. Keda aga huvitab infootsingu kartograafia, keele ja kirjanduse, ajaloo, õiguse, raamatukogunduse, majanduse või psühholoogia vallas, seda oodatakse rahvusraamatukokku erialateabe koolitusele.

ÕT

Vaata: www.nlib.ee/e-raamatukogu-abc ja www.nlib.ee/erialateabe-koolitus ja www.nlib.ee/kasutajakoolitus

Eesti mainekaim kõrgkool on Tartu ülikool

Joonistus: Hillar Mets

Eesti ülikoolide maineuring kinnitas, et sarnaselt kahe eelmise aastaga on Eesti mainekaim kõrgkool endiselt Tartu ülikool: 52 protsenti vastanuid nimetas esimese eelistusena just TÜ-d.

Selle tulemusega edestab TÜ üle kolme korra järgmisena mainitud kõrgkooli, vahendas Delfi. Detailsest maineprofiilist selgus, et Tartu ülikooli seostatakse omadussõnadega traditsiooniline, akadeemiline ja rahvusvaheline. Eraldi toodi esile ka märksõna prestiižne.

TÜ töid enim esile kõrgharidusega ning juhtide ja spetsialistidena töötavad inimesed. Keskmisest paremad tulemused saadi ootuspäraselt Tartu- ja Jõgevamaa ning Lõuna-Eesti elanikelt.

Uuringu tegi TNS Emor 15–74-aastaste elanike seas tänavu mais-juunis. Küsitlusele vastas kokku 1018 inimest ja uuring korraldati kolmandat aastat järjest.

ÕT

KUTSE kutsub õppima kõiki täiskasvanuid

Liiga vähesed on seni tulnud kutsekooli oma katkenud õpinguid lõpetama – maikuu seisuga kõigest 57. Ainuüksi aastatel 2003–2008 on kutseõppe pooleli jätnud 32 200 inimest.

Kristiina Viiron

Sellest õppeaastast laienes kutsekooli pooleli jätnutele suunatud programm KUTSE kõigile täiskasvanutele, kes leiavad, et nad soovivad kutsekoolis õppida. Endiselt saavad õppimist jätkata ka need, kel õpingud kutsekoolis või rakenduskõrgkoolis kutseõppeerialal 2000.–2010. aastal katkesid.

Enam ei nõuta, et õppur oleks varem täitnud õppekava vähemalt 35 protsendi ulatuses. Kool peab lihtsalt hindama, kas õpingute jätkaja ikka jõuab oma õppimisega 2013. aasta lõpuks ühele poole või mitte. 2013. aasta lõpp on tähtne, milleni KUTSE programm kestab.

Haridus- ja teadusministeeriumi kutseõppetalituse programmijuht Aivi Virma märkis, et KUTSE kriteeriume on tulnud muuta leebemaks, sest neid, kes sooviksid oma poolelijäänud õpinguid jätkata, on olnud eeldatust märksa vähem. Programmi eesmärk näeb ette, et sel moel saavad kooli lõpetada 400 katkestajat, ent tänavuse aasta maikuu seisuga õppis KUTSE järgi vaid 57 õpilast, kellest ilmselt seitse kevadel kooli ka lõpetas.

Õppige, inimesed

Samal ajal on kutseõppe katkestanute hulk äärmiselt suur, näiteks õppeaastatel 2003/04 kuni 2007/08 on kooli pooleli jätnud lausa 32 200 inimest, neist 13 100 keskkoolijärgses ja 19 100 põhikoolijärgses õppes. Hiljem on nende seas erialase diplomini jõudnud vaid 3200 inimest. „Katkestajate hulgas ei ole eriti palju neid, kes tahaks kooli tagasi tulla, kuigi koolid on nendega ühendust võtnud ja kutsunud õpinguid lõpuni viima,” tõdes Virma.

KUTSE programmi kriteeriumide leevendamise soovitakse innustada vanemaegalisi küpseid inimesi kutseharidust omandama. Siinjuures ei ole oluline, kas neil on varasemast taskus mõne kutse-

Tallinna Lasnamäe mehaanikakoolis on kümme kütse kaudu jätkajat.

või kõrgkooli diplom. Kui nad soovivad omandada uut kvalifikatsiooni, siis pakub KUTSE selleks võimaluse.

Aivi Virma mõõnis, et tegelikult on õppimiseks võimalusi ka ilma KUTSE programmita, ent kogemus on näidanud, et vanemaegalsed inimesed pelgavad noortega, kellest õppegrupid enamjaolt koosnevad, koos koolipingis istuda. Ka pole tööinimesel kuigi lihtne koolis käia. Seetõttu oodatakse koolidelt näiteks võimalust käia õppetööl õhtuti, ütles ta.

Et KUTSE programmiga seotud õppegruppi üleüldse avada, tuleb koolil kokku

saada vähemalt kümme inimest. Virma kinnitusele on kõiki kutseõppeasutusi, kes riikliku tellimuse alusel õpilasi koolitavad, uuest võimalusest ka teavitatud.

Kutsus kooli tagasi

2010. aastal alguse saanud KUTSE programmiga on õpilasi seni tagasi võtnud üheksa kooli. Virma tõstis nende seast esile Luua metsanduskooli, Tallinna Lasnamäe mehaanikakooli ning informaatika ja arvutustehnika erakooli, milles kõigis on kümme jätkajat.

Luua metsanduskooli õppeasakon-

Foto: EPL-i arhiiv

Kolm ülikooli avasid Aasia-teemalise õppemooduli

na juhataja Erle Tüür märkis, et nende koolis jätkaski õppimist kümme õpilast, kellest seitsmel on kool nüüdseks ka lõpetatud.

„Ise otsisin,“ vastas Tüür küsimusele, kuidas ta nad kooli tagasi sai. „Võtsin ette ühe metsanduse lennu, mille lõpust läks majandustõusu aegu mitmeid poisse tööle, ja helistasin nad ükshaaval läbi,“ rääkis ta. „Need kõik, keda kutsusin, ka tulid. Mulle tundub, et niisugune kutsumine töötabki kõige paremini, sest hästi ikka ei saada aru, mis see KUTSE on.“

Tüüri hinnangul on kooli seda kerget tagasi tulla, mida vähem aega on õpingute pooleläätmisest möödunud, sest kõigi erialade õppekavad on vahepeal muutunud.

Oluline on teada sedagi, et õpingute lõpetamiseks ei pea ilmtingimata minema tagasi kooli, mis omal ajal pooleli jäi. Kui sama eriala õpetavad teisedki kutsekoolid, on võimalik jätkata ka neis.

KUTSE programmiga õppimine on õpilase jaoks tasuta.

Tule Uuesti ja Lõpeta Edukalt

•• Hoopis paremini on kulgenud TULE programm, millega saab lõpetada pooleläätnud kõrgkooliõpinguid. Haridus- ja teadusministeriumi kõrgharidusosakonna programijuhil Sigrid Vaheri sõnul on kavas vastu võtta 800 üliõpilast, kellel on läbitud vähemalt pool õppekavast.

•• Selle aasta 10. aprilli seisuga on TULE programmiga kõrgkoolidesse vastu võetud juba 631 üliõpilast, kellest 19-l oli selleks ajaks kool ka lõpetatud. Vaher nendib, et 57% TULE-ga tagasitulejaid on mehed.

•• Selleks et jõuda sedakaudu õpinguid lõpetada, on viimane aeg TULE-ga liituda, sest ka TULE nagu KUTSE-gi lõpeb 2013. aastaga.

•• TULE-ga on liitunud 11 kõrgkooli ja kaks rakenduskõrgharidust pakkuvat kutsekooli, õpinguid on oma endise kooli asemel võimalik jätkata ka mõnes teises, kes pakub sarnast õppekava. K. V.

Sügisest saavad huvilised kolmes Eesti ülikoolis kuulata Aasia majanduse, poliitika ja ühiskonna teemalisi loenguid.

Ave Schmidt

Tallinna ülikool, Tartu ülikool ja Tallinna tehnikaülikool on arendanud ühiselt õppemooduli, mille eesmärk on suurendada Eesti ühiskonnas teadmisi Aasia majandusest, poliitikast ja ühiskondadest.

„Õppemooduli näol on Eesti kõrgharidusmaastikul tegemist täiesti uude lähenemisega, mis täiendab senist keele- ja kultuuriloo ning ajaloo teemalist fookust. Moodulil on väga praktiline suunitlus: pakkuda teadmisi, mis võimaldaks Aasias ettevõtlusega tegeleda,“ selgitas Tallinna ülikooli Eesti humanitaarinstituudi vanemteadur ja õppemooduli projektijuht Karin Dean.

Õppemoodulit arendades tehakse koostööd ka Eesti kaubandus-tööstuskogaga, kes aitab arvestada Eesti tööturu, ettevõtluse ja majanduse konkreetset arengut ning hoida kontakti paljude Aasia-suunal tegutsevate Eesti ettevõtjatega.

Kuigi kaubandus-tööstuskoda on korraldanud ettevõtjatele ka varem Aasia-teemalisi seminare, on nüüd Deani sõnul tegemist loengusarjaga, mis läheneb esmakordselt valdkonnale süvitsi. Loengutes käsitletakse põhjalikult Hiina, Jaapani, Kagu-Aasia, Lõuna-Aasia ja araabia maade viimase aja olulisemaid sotsiaal-majanduslikke tendentse ja poliitikat.

„Näiteks loetakse algaval sügissemestril ainekursust „Tööturu ja seadusandluse areng tänapäeva Hiinas“. Väga spetsiifilise suunitlusega on ka ainekursus „Harmoonilise ühiskonna ülesehitamine – uuemad sotsiaal- ja majanduspoliitilised arengud Hiinas“. Samuti peaks suurt huvi pakkuma spetsiaalselt 2010. ja 2011. aasta Lähis-Ida revolutsioonidele ja julgeolekupoliitikale pühendatud kursused,“ usub Dean.

Süvitsi teemasse

Ainekursusi saab sügisest eri õppejõudude esituses kuulata nii Tartu ülikoolis, Tallinna ülikoolis kui ka tehnikaülikoolis. „Kuna Eesti ülikoolides on senini valdavalt keskendutud just Aasia kultuuriloo temaatikale, siis on meil sageli skeptiliselt küsitud, kuivõrd lei-

dub Eestis üldse Aasia majanduse asjatundjaid. Kinnitan, et need inimesed on olemas. Valdavalt on tegu noortega, kes on omandanud oma teadmised välismaal õppides ja töötades ning soovivad nüüd Eestis neid jagada,“ ütles Dean.

Peale kogu Eesti akadeemilise kompetentsi koondamise on külalislektoritena kaasatud ka välisõppejõud, aga ka Aasia-suunal tegutsevad Eesti ettevõtjad, diplomaadid ja poliitikud. „Eestis on antud valdkonnast väga teadlikke inimesi, kes ei ole oma teadmisi ülikoolist omandanud, vaid ammutanud oskusi ja kogemusi praktilise tegevuse kaudu. Nende inimeste kaasamine on väga oluline,“ kinnitas Dean.

Uue õppemooduli aineid on kuulama oodatud kõik, kes valdkonna vastu huvi tunnevad: nii bakalaureuse- kui ka magistristatme üliõpilased ja huvilised väljastpoolt ülikooli. Kõik täiendus- või ümberõppe tudengid ning teised huvilised saavad moodulit võtta avatud ülikooli kaudu. Moodulit pakutakse nii tervikuna kui ka iga selle põhi- või erikursust valik- või vabaainena. Samuti saab seda võtta õppekava osana. Ainekursustele registreerumiseks ei ole vaja läbi võtta kohustuslikke eeldusaineid.

Vaata ka: www.aasiamoodul.ee

Põnevad ainekursused

NÄITEID ÕPPEMOODULIST:

•• Hiina kultuur ja ühiskond: traditsioon ja tänapäev, Kagu-Aasia riigi-ühiskonna suhted, Sun Zi „Sõja seadused“ ja hiina äristrateegiad, äriajamise etikett, kolonialism Aasias, europlane Aasia õigusruumis, Aasia maade koht arenevas maailmamajanduses, ettevõtete rahvusvahelistumine Aasiasse, tööturu- ja seadusandluse areng tänapäeva Hiinas, harmoonilise ühiskonna ülesehitamine – uuemad sotsiaal- ja majanduspoliitilised arengud Hiinas, Ida- ja Kagu-Aasia julgeoleku sõimpunktid, Jaapani sise- ja välispoliitilisi probleeme, 2010.–11. aasta revolutsioonid Lähis-Idas, julgeolekupoliitika Kaug-Idas 20. sajandi teisel poolel ja 21. sajandi algul, Lähis-Ida sõjalised konfliktid, terrorismi diskursus jpt.

Ministriga täiskasvanutest ja õppimisest

Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksood on äärmiselt raske tabada. Mitte et jõuliste otsustega mees oma seisukohti jagada ei tahaks, vastupidi. Kuid kõrgharidus vajab reformimist ning Tallinna koolikatsed kaotamist – 24 tundi ööpäevas on vähe mis vähe.

Agne Narusk

•• Härra minister, Te olete väga jõuliselt ette võtnud kõrghariduse reformimise. Mis on iseenesest tore, kuid tundub, et mujal hariduselus osalejad tunnevad end mõnevõrra mahajäetuna. Ei mäleta, millal viimati ministeeriumi tasandil räägiti täiskasvanuharidusest ja elukestvast õppest.

Jaak Aaviksoo: Ministeeriumi tasandil räägiti täiskasvanuharidusest ja elukestvast õppest üsna kõval häälel siis, kui kolmepoolse ettevõtmisena haridusministeeriumi, haridusfoorumi ja Eesti Koostöö Kogu poolt anti üle haridusstrateegia projekt deviisi all „Õppimine eluviisiks”. Lisaks sellele tegeleme täiskasvanute koolituse seaduse eelnõu ettevalmistamisega ja kavandame uut Euroopa toukefondide programmide rakendusplaani.

•• Reformid kõrghariduses: mis peab Teie juhtimisel kindlasti muutuma?

Paranema peab õiglane ligipääs kõrgharidusele. Ehk teisisõnu, kõik võimekad ja piisavalt motiveeritud noored peaksid saama võimaluse ülikoolis õppida tasuta. Loodan, et ülikoolide rahastamiskeemi muutmisel kasvab õpingute tulemuslikkus, ülikoolide vastutus õppetöö läbiviimise eest ja õppetöö kvaliteet. Usun, et üliõpilased pühenduvad õppetööle rohkem ja on ühtlasi ülikoolide suhtes kvaliteeti silmas pidades nõudlikumad. Kõige selle eelduseks on aga vajaduspõhise toetusüsteemi sisseviimine, et ka majanduslikult kehvematest oludest pärit üliõpilastele oleks tagatud võimalus täisajaliselt õpingutele pühenduda.

•• Kõrgharidus ja täiskasvanuharidus on tihedalt seotud, ometi tunnevad töö kõrvalt (üli)koolis õppijad end ebavõrdses seisus olevat. Kas või selle poolest,

et avatud ülikoolis, tsükliõppes jm tuleb maksta kopsakat õpperaha (v.a üksikud erialad, kus riigieelarvelised kohad olemas). Et kui õigel ajal pole kraadid käes, siis tuleb igal juhul maksta. Kas see jääbki nii? Miks?

Olen küll seda meelt, et tasuta õppe võimalus peaks olema eelkõige täisajaliselt õppivatel üliõpilastel. Inimesed, kellel on tööne sissetulek ja kes osajaliselt oma haridustaset täiendada püüavad – neil on kindlasti võimalus ka omaosaluseks õppekulude katmisel. Kindlasti aga ei pea see olema majanduslikult üle jõu käiv ja kindlasti ei saa see katta kõiki kulusid, mida ülikoolidel tuleb kõrghariduse andmiseks teha. Need kulud on täna ning jäävad ka edaspidi maksumaksja õlgadele.

•• Sõnatandem täiskasvanuharidus ja elukestev õpe. Palun selgitage lugejale, mida ühel või teisel juhul ministeeriumis silmas peetakse.

Elukestev õpe on minu jaoks printsiip ehk siis arusaamine sellest, et edukalt toimetulemiseks üha kiiremini muutuv maailmas on vaja pidevalt juurde õppida, teha seda teadvustatult ja sihikindlalt. Selles mõttes toetan ma loosungit „Õppimine eluviisiks” ehk siis elukestev õpe eluviisiks. Täiskasvanuharidus on veidi kitsam mõiste ja tähistab eelkõige struktureeritud või formaliseeritud haridust neile, kes on juba iseseisvat tööelu alustanud ning püüavad selle (ja pereelu) kõrvalt oma haridustaset tõsta. Kindlasti on neile vaja ka riigi tuge.

“

„Inimestel, kellel on tööne sissetulek, on kindlasti ka võimalus omaosaluseks õppekulude katmisel.”

•• Milline on ja peaks olema täiskasvanuhariduse roll Eestis, millised on riigi prioriteedid?

Võib-olla on kaugemalt vaatajatel õigus, kui nad osundavad Eesti kõige suuremale haridusprobleemile: kolmandikuni ulatuv tööealiste inimeste arv, kellel puudub igasugune kutse-, ameti- ja erialane ettevalmistus. See on probleemiks inimestele endile, valmistades raskusi töökoha leidmisel. Aga kindlasti ka kogu ühiskonnale, sest nende võimalik töövillakus jääb oluliselt alla kutseoskustega inimeste töövillakusele. Seepärast loodan, et hariduselu korraldades ja kutsealase ettevalmistuseta inimestele veelgi rohkem kursusi, täiendõpet, aga miks mitte ka tasemeõpet pakkudes suudame seda kitsaskohta leevendada. Nii et prioriteedi suhtes ei ole meil kahtlust, oleme selle nii sõnastanud ka kõikides haridust käsitlevates strateegilistes dokumentides.

•• Tegevus sel rindel tundub kõrvaltvaatajale üsna juhuslik. Kuhu on jäänud näiteks paljuräägitud ja -lubav uus täiskasvanute koolituse seadus (TäKS)?

Tõsi ta on, et täiskasvanute koolituse korraldus, õiguste, kohustuste ja vastutuse jagamine on seaduse tasemel ebarahuldavalt korraldatud. Tegeleme sellega ministeeriumis. Tunnistan, et ettevalmistatud eelnõu esimene versioon ei olnud päris niisugune, nagu minu arvates meil vaja oleks. Usun, et suurema reglementeerimise, reguleerimise ja normeerimise asemel peaks põhirõhu asetuse olema ühiskonna erinevate huvigruppide, aga ka kohalike omavalitsusasutuste ja riigiasutuste suuremal kaasamisel ja nende omavaheliste suhete ja vastutuse korraldamisel. Loodan väga, et suudame nendest põhimõtetest lähtudes uue täiskasvanute koolituse seaduse eelnõu siiski lähiajal ette valmistada.

Foto: Marko Mumm

•• **Mis seadusega muutub?**

Mulle tundub, et oleme seni hariduse riiklikul korraldamisel liiga palju asetanud rõhku lubadele, litsentsidele ja formaalsetele paberitele. Veidi vähem oleme pööranud tähelepanu sellele, kuidas inimesi motiveerida, kuidas panna erinevaid partnereid töötama koos niimoodi, et huvidel oleks võimalikult suur ühisosa ja sellest sünniks kõikidele osapooltele võimalikult palju kasu. Usun sedagi, et täiskasvanud inimestel endil lasub vastutus oma haridustaseme kasvatamise eest. Ja kindlasti ootame ka inimestelt endilt oskust ära tunda, mis on hea ja mis mitte nii hea haridus või suisa kõlbmatu õpetus. Seepärast arvan, et riikliku garantii või litsentseerituse andmine kõikvõimalikele koolitajatele oleks liiast. Riiklik tähelepanu peaks olema pööratud eelkõige niisugustele koolitustele, mida pakutakse maksumaksja raha eest. Ehk siis riik peaks kindel olema, et tema poolt kulutatav raha läheks tõepoolest inimestele ja asutustele, kes pakuvad heal ja garanteeritud tasemel õpet ja haridust. Samuti loodan väga, et erinevad partnerid, tööandjad, aga ka erinevad ministriumid, kes vastutavad erinevate valdkondade edendamise eest, saavad selgemad ülesanded täiskasvanuhariduse korraldamisel ja ka rahastamisel.

Ja veel üks põhimõte, millele loodaks ka täiskasvanute koolituse seaduses rohkem tähelepanu pöörata. Tahaks näha, et kõik haridusena pakutav oleks sõnastatud niimoodi, et inimene saaks aru, mil määral ja mille võrra täienevad tema oskused ja vilumused vastavat koolitust läbides. Millised on need õpiväljundid ja missuguseid uusi võimalusi need õpiväljundid annavad talle tööturul või oma igapäevases professionaalses tegevuses. Vähem sisendit, vähem reegleid, rohkem ühistegevust ja kindlat teadmist, mis läheb paremaks, kui me õpime. Loodetavasti elukestvalt.

“

„Palju, mida koolituse või enesetäienduse nime all pakutakse, on kaugel igasugusest teadmistepõhisusest.”

•• **Uue TäKS-i eelnõu praegune variant jätab vabahariduse vaeslapse rolli. Miks nii? Kas ministri arvates näiteks rahvaulikoolis õppimine/õpetamine pole täiskasvanuharidus?**

Nagu juba öeldud, ei ole ma seda meelt, et kõike peaks seaduse tasemel reguleerima, veelgi enam raamidesse suruma ja käskusid-keeldusid peale panema. Vabahariduse tugevus seisneb selle hariduse vabaduses ja seda ei tahaks küll seadusega kuidagi piirama hakata. Tajun muidugi selle küsimuse tausta ehk siis kas vabaharidus ei peaks olema ära sõnastatud sellisel moel, et saaks lasta seda maksumaksjal kinni maksta. Usun siiski, et mitte kõik õpitav ei peaks olema riigi ja maksumaksja hool ning kohustus. Enamus sellest, mida inimene haridusest eluks vajab, on ikkagi tõepoolest vajalik eelkõige inimesele endale, tema enda sisemine motivatsioon ja sellest motivatsioonist tulenev valmisolek ka kulusid katta peab ühiskonda elukestva õppe teel edasi viima. Täieline riiklik eestkoste ei ole kindlasti vaba ühiskonna lahendus. Ehkki vabahariduses on midagi, mida ka riik toetama peaks, jäägu vabaharidus siiski vabade kodanike vabaks eneseteostuseks.

•• **Kõikvõimalikes elukestva õppe uuringutes loetakse vabahariduses osalejateks ka koorilauljaid või rahvatantsijaid. Oponendid jätkaks need välja. Milline on haridus- ja teadusministri seisukoht?**

Ma ei usu, et normatiivne diskussioon selle ümber, mis on vabaharidus ja mis ei ole, meid kuidagi edasi aitaks. Nagu juba öeldud, eks need püüdlused täpseks määratluseks olegi seotud loodetava õigusega kulude katmiseks riigi poolt. Mulle meeldiks enam, kui vabaharidust käsitletak nii laialt kui võimalik. Ja inimesed, kes osalevad laulukooris või käivad maalikursustel, näeksid seda vaba enesetäiendusena, vaba haridusena ja teeksid seda ka siis, kui selle eest keegi peale ei maksaks. Nii et las jääda vabaharidus tõeliselt vabaks ja arutelu selle üle, mis sinna alla kuulub ja mis ei kuulu olgu vabalt õppijate ja vabalt õpetavate inimeste vastutusel.

•• **Valusamad probleemid, mida on vaja täiskasvanuhariduses lahendada? Kes ja mil moel peaks seda tegema?**

Rõhutan veel kord, et meie hariduse kõige suurem kitsaskoht on igasuguse kutseja erialase ettevalmistuseta inimeste suur osakaal. Kuidas nende inimesteni jõuda ja neid motiveerida ennast täiendama ja saavutama ka formaalset kvalifikatsiooni, on minu arvates täiskasvanuhariduse keskne küsimus. Ja kui me seni oleme pööranud väga palju tähelepanu just hariduse rahastamise poole peale, siis mulle tundub, et me peaksime rohkem mõtlema motivatsioonide ühitamisele – kuidas teha nii, et tööandja, töövõtja või töötaja ja riik veaksid vankrit ühes suunas. Ning veaksid nii, et igaühe olgudele jääks proportsionaalne koormus ehk siis keegi neist ei püüaks teiste arvel oma probleeme lahendada.

•• **Valjuhäälselt on kõneldud erakoolitajate üsnagi kontrollimatust tegevusest ja kõikumast kvaliteedist. Kuidas siin olukorda õppija kasuks lahendada?**

Tõsi ta on, et koolitusena pakutav on paljudel juhtudel küsitava kvaliteediga. Enamgi veel: palju, mida koolituse või enesetäienduse nime all pakutakse, on kaugel igasugusest teadmispõhisusest. Õpetatakse hulgaliselt igasugu ebateadusi ja muid kaheldava haridusliku väärtusega asju. Aga teistpidi, selle ärakeelamine või siis totaalne kontroll on ilmselt võimatu ja miks peaksimegi sekkuma sellesse, kui inimene pühendunult tahab uurida astroloogiat või lillede paigutamist ilmakaarte suunas. Ometigi ma arvan, et riikliku tunnustuse andmine niisugusele tegevusele oleks pigem kahjulik kui kasulik. Nii et jäägu toimuvast koolitusest ja õppimisest palju õppijate ja õpetajate vastutusele. Osaku nad targasti hinnata seda kvaliteeti või seda lisaväärtust, mida mõlemad pooled sellest tegevusest saavad. Riiklikult reguleeritavaks jäägu see, kus sisu osas tahetakse saada laiemat kindlustunnet, olgu see siis tasemekoolituses või maksumaksja tasustavatel kursustel.

•• **Täiskasvanud õppijate arv on aasta-aastalt suurenenud. Ometi pole muutunud grupid, kelle osalus on kaduvväike – mitte-eestlased ning keskealsed ja vanemad mehed.**

Tõsi ta on, et erinevate sotsiaalsete gruppide osalemine elukestvas õppes on ebaühtlane ja ilmselt on siin vajalikud spetsiaalsed meetmed niisuguse osaluse kasvatamiseks. Eks neid meetmeid ole ka püütud eelkõige Euroopa Liidu vahendite toel raken-

dada, aga põhiprobleem – ma rõhutan veel kord (kolmas kord – A. N.) – on kolmandiku ilma kutsealase ettevalmistuseta tööealiste inimeste arv ja sellega me peame lähiaastatel kõige põhjalikumalt tegelema.

•• **Minister Aaviksoo isiklik suhe elukestva õppega?**

Minister Aaviksoo isiklik suhe elukestva õppega on vastuoluline. Õige oleks vist öelda, et enda arvamist mööda olen kogu aeg osalenud elukestvas õppes, aga formaalseid pabereid mul selle kohta ette näidata ei ole. Ehk teisisõnu, kui mõned lühiajalised seminarid ja konverentsid välja arvata, siis formaalõppes pole ma oma

peaaegu neljakümne tööaasta jooksul osalenud. Samal ajal usun, et erinevates ametites on tubli veerand, kui mitte kolmandik aega kulunud erinevate erialaste raamatute, artiklite, kogumike, väljaannete lugemisele ja tundmaõppimisele. Ja sel moel on mul kindlasti õnnestunud ka oma üldist ettevalmistust ja haridustaset tõsta.

•• **Kuidas möödus haridus- ja teadusministri suvi?**

Suvi oli mul ilus ja soe nagu kõigil teistelgi siin Eestimaal. Mul on hea meel, et osa aega sellest õnnestus pühendada maakodu ülesehitamisele.

Jaak Aaviksoo

•• Sündinud 11. jaanuaril 1954 Tartus.

•• Lõpetanud 1971. aastal Tartu 2. keskkooli ja 1976. aastal *cum laude* Tartu riikliku ülikooli füüsika-keemiateaduskonna teoreetilise füüsika erialal.

•• Aastatel 1976–1992 oli noorem-, vanem- ja juhtteadur Eesti NSV teaduste akadeemia füüsika instituudis; 1981. aastal kaitses seal füüsika-matemaatikakandidaadi kraadi.

•• Stažeerinud või külalisteadurina töötanud Novosibirski soojusfüüsika instituudis, Max Plancki tahkiseuuringute instituudis Stuttgartis, Üsaka ülikoolis, Pariisi VII ülikoolis.

•• 1992. aastal sai temast optika ja spektroskoopia professor ning esimene prorektor Tartu ülikoolis.

•• Ta on olnud kultuuri- ja haridusminister ning haridusminister Tiit Vähi valitsustes, Tartu ülikooli rektor, Isamaa ja Res Publica Liidu aseesimees.

•• Alates selle aasta 6. aprillist on Aaviksoo Andrus Ansipi kolmandas valitsuses haridus- ja teadusminister; kuni selle ajani oli ta kaitseminister (astus ametisse 5. aprillil 2007).

•• Kuulub kaitseliidu Tartu maleva akadeemilisse malevkonda.

•• Jaak Aaviksoole on omistatud autoritaarset juhtimisstiili. Ta ise on öelnud: „Ma olen kõikidel ametipostidel püüdnud ajada läbipaistvat, argumentidele tuginevat ja ausat poliitikat.“ Allikas: Vikipeedia

Miks läheb üks suur inimene lõpuks ikkagi kooli tagasi?

Pragmatiline eestlane pragmaatilisest riigist õpib selleks, et saada paberit, mis teda elus edasi aitaks, näitab elukestva õppe rahvusvaheline teadusuuring. Tähtis osa on soovil teha oma tööd paremini ja saada kõrgemat palka.

Agne Narusk

„Saab siis seda pahaks panna, eriti kui mõelda, et püüdlus diplomi poole märgib ühtlasi inimese püüdlust õpinguid edukalt lõpetada, küsib Eve-Liis Roosmaa, Tallinna ülikooli rahvusvaheliste ja sotsiaaluuringute instituudi teadur ning rahvusvahelise teadusprojekti Lifelong Learning 2010 (LLL2010) töögrupi liige.

Kevadel punkti saanud projektis osales Eestiga kokku 13 riiki. Äärmiselt oluline on see meie jaoks – peale täiendavate teadmiste täiskasvanud õppijast – põhjusel, et esimest korda juhtisid nii suuremahulist ettevõtmist Eesti sotsiaalteadlased.

Teadusprojekti eesmärk oli esile tuua just haridussüsteemi roll elukestval õppel põhineva ühiskonna kujunemisel, sest täiskasvanuharidusest rääkides jääb tasemeõpe sageli teisejärguliseks. Pooled uuringuga hõlmatud riikidest olid postsotsialistlikud. Viimaste kaasamine Euroopa Liidu teaduskommunikatsiooni on väga oluline, sest nende riikide konteksti arvestamata jääb arusaam ühiskonnast ja selles kehivatest seaduspärasustest paratamatult puudulikuks, märgib professor Ellu Saar, LLL2010 koordinaator. Eelmainitud uuring on osa sellest projektist, sarnaselt Eestiga viidi need läbi kõigis osalenud riikides.

Eesti elu ja eesti õppur

Eve-Liis Roosmaa on Eesti tulemustest koostanud ülevaate „Täiskasvanud õppija tagasi haridussüsteemis – õppimise jätkamise põhjused ja õpingutega seotud raskused”. See lubab meil heita pilgu masstaapse projekti ühte peatükki.

Nagu öeldud, on eestlase jaoks uuesti koolipinki istumiseks põhjus number üks diplom või kutsetunnistus. Seda peab uuringu järgi kõige olulisemaks 80–94 protsenti vastanuid. Teisena tõstetakse esile tahtmist teha oma tööd paremini – just kõrgema haridustaseme puhul (paljud õpingute juurde naasnud juba ka töötavad). Järg-

neb soov tulevikus suuremat sissetulekut saada – jällegi rohkem kõrgemal haridustasemel. Töö leidmine seevastu motiveerib rohkem madalama haridustasemega õppijaid, kelle hulgas on ka õpingute ajal töötajaid vähem. Olenemata haridustasemest vastab ligi 50 protsenti õppijaid, et nad õpivad selleks, et vähendada töö kaotamise tõenäosust, märgib Roosmaa (vastused anti enne majanduskriisi). Kõige vähem olakse motiveeritud ise ettevõtlusega alustama, eriti just kõrghariduse tasemel.

Sotsiaalse kontrolliga seotud põhjuseid õpingute jätkamiseks valitakse vähem, kuid need põhjused on ülekaalus pigem madalama haridustasemega õppijate hulgas. Umbes kümme protsenti vastanuid märgib, et õpingute jätkamist nõuab neilt tööandja.

Väga oluliseks osutub ka osa eneseteostusega seotud põhjusi, eriti teadmiste parandamine alal, mis pakub huvi. See puudutab jällegi eelkõige kõrgemal tasemel õppijaid (u 90%), madalamal tasemel peetakse olulisemaks omandada igapäevaelus vajalikke oskusi/teadmisi (70–80%).

Sotsiaalse kapitaliga seotud põhjused on inimkapitali ja eneseteostuse järel kolmandal kohal. Neist kõige populaarsemaks osutub uute inimestega kohtumine. Ühiskonnaliikmena rohkem panustamist ja ka rohkem kogukonna heaks tegemist valivad pigem kõrgema haridustasemega õppijad. Rühmategevuses osalemise tõttu jätkab õpinguid umbes kolmandik vastanuid, kutsehariduse tasemel on sellest huvitatud aga pea pooled vastanud. Võimalik, et see on seotud sooga.

50–60 protsenti õppijaid jätkab õpinguid osalt seetõttu, et ennast ja teisi paremini tundma õppida, selgub eestlaste vastustest. Kodu ja töö rutiin madalamal haridustasemel õppijaid eriti õppima ei aja, kuid nende vastajate hulgas oli ka vähem aktiivselt pere- ja tööelus osalejaid. Samal ajal on selle vastusevariandi valinud põhjuseks 60 protsenti kutsekoolis õppijaid.

Roosmaa toob esile, et Eesti valimis olid kutseõppes õppijate hulgas tugevalt ülekaalus naised (80%!]. Igavuse peletamise õppimise motiivina tunnistab omaks väga väike osa vastanuid. Kõige populaarsemaks osutub aga uute inimestega kohtumine.

Riikidevahelised erinevused olid kõige suuremad just selles, mil määral jätkati õpinguid välistest teguritest ajendatuna, ütleb Eve-Liis Roosmaa. „Üldiselt on täiskasvanud õppijad Lääne-Euroopa riikides veidi vähem n-õ väliselt motiveeritud, eriti just Belgias ja Austrias, samas kui Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest olid Bulgaaria täiskasvanud õppijad kõige enam asunud õppima väliste motiivide tõttu (küsitleti hulganisti vange),” selgitab ta.

Järgmises Õpitrepis kirjutame sama uuringu põhjal õppijaid takistavatest asjaoludest.

LLL2010 uuring

Vastuseid koguti peamiselt 2007. aastal Eestis ja veel 12 riigis.

• Selles uuringus pole täiskasvanud õppijat määratledes seotud vanusepiiri (ei alumist ega ülemist).

• Küsitletav pidi parajasti omandama tasemeharidust ja mingil ajal pidi tema haridustee olema vähemalt kaheks aastaks katkenud (erandiks põhikoolis ja täiskasvanute gümnaasiumis õppijad).

• Eestis oli vastajaid 1146. Neist 343 omandas alg- ja põhiharidust, 295 õppis keskhariduse tasemel, 251 omandas kutseharidust, 257 õppis kõrghariduse tasemel (sh MA-õppijad).

• Uuring on osa Euroopa Komisjoni 6. raamprogrammi projektist LLL2010 (september 2005 – veebruar 2011). Kaasatud olid Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Inglismaa ja Šotimaa, Iirimaa, Leedu, Norra, Sloveenia, Tšehhi, Ungari ja Venemaa. Eesti on koordinaatori rollis.

Allikas: TLÜ

Kool jääb pooleli, sest pea ei lõika ja raha pole

„Mulle ei meeldinud koolis käia, kunagi ei ole meeldinud. Ma ei suuda keskenduda, see ongi peamine põhjus,“ ütleb 29-aastane Kadi, kes jättis aastaid tagasi pooleli ühe väikese asula põhikooli 9. klassi. Kahjuks pole tema lugu Eestis sugugi erakordne.

Kristiina Viiron

Pikka pausi põhikoolist lahkunud Kadi toona siiski ei teinud – kui mõnekuuline suvi välja jätta – ja astus õhtukooli 9. klassi kordama. Sealt sai ta põhikooli lõputunnistuse. Ta üritas õppimist jätkata ka sama kooli 10. klassis, kuid löi sellele lõpuks ikkagi käega.

„Lihtsalt läks nii,“ tõdeb Kadi ja lisab, et ta ei tunne õppimisest kõige vähemagi puudust. „Olen kõik need aastad tööl käinud,“ ütleb ta, kuid ei jäta lisamata, et parema meelega töötaks ta koristaja asemel hoopis küünetehnikuna. See amet aga nõuab eriväljaõpet, mida ta pole ette võtnud. „Mul pole ju kodu Tallinnas,“ nendib Kadi.

Kadi lugu kooli pooleli jätmisest ei ole Eesti hariduselus sugugi erakordne.

Koolist, sh juba põhikoolist väljalangejate suur hulk on aastaid olnud valus teema. Nagu näitab statistika, on põhihariduseta inimesel raskem tööd leida, nad teenivad madalamat palka ja nende töötuse määr on mitu korda suurem kui üldine töötuse määr. Ka on põhihariduseta isikute osakaal suur kinnipeetavate seas (2006. aastal 20%), tõdeb oma Tallinna ülikoolile kirjutatud magistritöös Eesti töötukassa Viljandi- maa osakonna karjäärinõustaja Tiina Ott. Ta uuris, mis ikkagi viib lõpuks selleni, et üks koolikohustuslikus eas, 7–17-aastane noor inimene koolist lahkub.

Ligi pooled loobuvad kitsikusest

Ott osutab, et kooli pooleli jäämise põhjustele on üritatud varemgi jälile saada. Näiteks on haridus- ja teadusministeerium

uurinud asjaolusid, millele on põhikooli pooleli jäämise puhul osutatud. Esitatud andmete kohaselt katkestas 2002/03. õppeaastal põhikooli 1145 noort, kellest 777 puhul on põhjuseks märgitud koolikohustusliku ea ületamine. 72 noort valis õppimise asemel tööelu, 29 heideti koolist välja, seitse haigestus ja 47 noort suri. 176 katkestaja puhul on kirjas „muud põhjused“: mis ajendas neid 176 noort inimest kooli pooleli jätma, on selle uuringu puhul teadmata. Selgusetu on ka, miks noored koolist välja visati.

Tiina Oti küsimustikule vastanud 199 inimest (71 meest ja 128 naist) nimetavad kooli pooleli jäämise põhjuseks üsna erinevaid asjaolusid, mille esireas troonivad majanduslikud olud. Teisisõnu: õppimiseks ebapiisav rahaline olukord.

Näiteks nimetab 26,7 protsenti vastajaid põhjuseks tööleminekut: neil avanes võimalus raha teenida. 16,8 protsenti küsitletuid tuli koolist ära, sest neil puudus materiaalne kindlustatus. „Seega võime väita, et praktiliselt pooled (45,5%) noored katkestasid oma õpingud pere majanduslikust olukorrast lähtuvalt,“ tõdeb Ott.

Koolikiusamist, õppimisega mitte hakkama saamist, kohanemisraskusi, sõprade mõju, õpetajate suhtumist on põhjuseks nimetanud mõningad vastajad, vastavalt 6, 6, 4 ja 9 vastajat 199-st.

Huvitav on, et Oti uuringu järgi ei saa istumajätmist pidada võtteks, mis aitaks väga halvasti õppival lapsel koolis püsida. Pigem vastupidi: 79 (47,3%) koolist välja langenud õpilast oli vähemalt ühe korra klassikursust korranud. Täpsustuseks: kõik Oti küsitluses osalenud ei olnud õpin-

guid katkestanud. Küsitluses osalenutest 32 (16,1%) vastas, et pole õpinguid katkestanud, kuid kuus (18,8%) neist oli jäänud klassikursust kordama.

Uuringust saadud vastused võimaldavad heita kivi ka Eesti (linna)koolide suurte klasside kapsaaeda. Mida rohkem õpilasi on klassis, seda suurem on väljalangenud õpilaste arv.

Näiteks oli küsitlusele vastanud väljalangenutest 38 protsenti õppinud klassis, kus oli 25–30 õpilast, 27 protsenti aga käinud klassis, kus õppis 19–25 õpilast. Vaid 14 protsenti väljalangenuid märkis, et nende klassis oli koguni üle 30 õpilase. Ometi on ka see protsent suurem kui väikestest klassidest väljalangenute protsent. Eriti hea on selle küsitluse kohaselt olukord üli-väikeses klassis: kõigest üks protsent kooli pooleli jätnuid käis klassis, kus polnud rohkem õpilasi kui viis.

“

Istumajätmine ei aita: 47,3% koolist välja langenud õpilasi on klassikursust korranud.

Foto: Rauno Volmar

Liiga sageli peituvad koolist välja langemise põhjused suhetes õpetajate ning kaaslastega.

„Võib oletada, et suure õpilaste arvuga klassides ei ole õpetajatel piisavalt aega ega tahtmist käitumishäiretega õpilastega tegeleda,” usub Ott. Ent ei teagi, kuidas suhtuda – ilmselt siiski väikese nõrdimusega – asjaolusse, et kooli pooleli jätmist kahetseb vähem kui pool ehk 40,2 protsenti katkestanuid. Palju rohkem pole neidki, kes on otsustanud õppimist jätkata – vaid 44 protsenti. Seejuures peavad rohkem edasiõppimise plaani noored, kes on lõpetanud 10. või 11. klassi või omandanud põhikooli baasil kutsehariduse. 46,6 protsenti põhihariduseta noori ei ole veel otsustanud, kas minna uuesti kooli või mitte, ning 28 protsenti vastanuid on veendunud, et nemad enam edasi ei õpi.

Kodune toetus on tähtis

Mis aitaks noortel kooli püsima jääda, kui „sidur” on libisema pääsenud? Eeldades, et oluline roll selles on klassijuhatajal, uuris Tiina Ott, kuidas hindavad küsitletud oma klassijuhataja tegevust õpingute motiveerijana.

Üldiselt jagus vastajatel oma klassijuhataja kohta häid sõnu: kõvasti üle poole küsitluses osalenud noori vastas, et nende klassijuhataja oli koostöö toetaja (71%), õpilastega koos vastutaja (63%), õpilaste

käekäigu pärast muretseja (71%) ning õpilaste nõuandja ja suunaja (61%).

Kõige rohkem nägid klassijuhataja tegevuses puudusi noored, kes olid katkestanud õpingud järgmistel põhjustel: kaasõpilaste poolne kiusamine, kooliga kohanemise raskused, koolis ei arendatud elus toimetuleku oskusi ja õpetajate suhtumine oli ebaprofessionaalne. Rahul polnud klassijuhataja tegevusega ka mõnigi istumajäänud.

Mitmeid klasse juhatanud Rapla Vesiroosi gümnaasiumi staažikas inglise keele õpetaja Tiina Lehemets tõdeb, et kõige parema tulemuse lapse koolis hoidmiseks saavutab siis, kui kokku saab kolmnurk: laps, lapsevanem ja klassijuhataja. „Kui lapsevanem käega lööb, siis ei tule midagi välja,” on Lehemets kogenud.

Tema hinnangul on põhjused, miks edasiõppimises tõrkeid tekib, eri soost laste puhul erinevad. „Tüdrukud armuvad, hakkavad peret mängima ja see võtab nende aja ära. Nad jäävad õppimisega jänni, asjad kuhjuvad ja lõpuks nad lähevadki,” selgitab ta. „Paljudel poistel aga läheb mõistus hiljem lahti – 8. ja 9. klassis, mõnel isegi alles keskkoolis.” Ta võrdleb õppimist müüridumise: kui alumine kivi kipub logisema, siis ei saa ju müür ka ülaltpoolt tugev olla.

“

Kivi (linna)koolide kapsaaeda: mida suurem klass, seda rohkem väljalangejaid.

Nii kipuvadki poisid koolile käega lööma, sest hinded on halvad ja õppida raske.

Kui õppimine püüdlustest hoolimata kohe üldse ei lähe, ei tasuks Lehemetsa ütlust mõõda peljata erikoolis õppimist. Paraku mõjub sõna erikool paljudele lapsevanematele ja ka lastele nagu härjale punane rätik.

„Meil oli kord poiss, kes tahtis kooli pooleli jätta – hinnateks olid tal vaid kahed,” meenutab ta. „Aga vanemad olid nõus teda erikooli panema, edasi õppis ta lihtsustatud õppekava järgi kutsekoolis ja lõpetas selle viitega. Erikoole ei tohiks põlata, sest mõne lapse puhul on need õigustatud.”

21-aastane Mart jäi õppimisega jänni 4. klassis, järgmisse klassi pääses ta edasi suvetöödega, vahepeal jäi istuma, siis koduõppele, kuni läks lõpuks 8. klassis ära õhtukooli. Ent kordagi ei jäänud tal õppimine päris pooleli ja selles on tema enda sõnul suur roll ka emal, kes kooli vahet „siblis”. „Suuremas osas oli põhjuseks laiskus,” põhjendab Mart oma kehvi õppimistulemusi. „Alati oli midagi paremat teha kui kool.”

Praegu õpib Mart kutsekooli teisel kursusel arvititega seotud eriala ja kinnitab, et on valikuga väga rahul. Hinded on küll kolmed, aga erinevalt kursusevendadest ei ole tal ühtegi võlgnevust.

Miks jääb kool pooleli?

•• **Kehv õppeedukus: väljalangenud õpilastel on võrreldes lõpetanutega kehvem õppeedukus. 47,31% kooli katkestanud õpilasi oli vähemalt ühe korra istuma jäänud.**

•• **Rahanappus: 45,5% noori on õpingud katkestanud pere majandusliku olukorra tõttu.**

•• **Ei meeldi: kooliga seotud põhjustel lahkus 29,4 % noori. Riskifaktoritest on enim mainitud õpetajate ebaprofessionaalset suhtumist ning õpingute vastu huvi puudumist.**

Allikas: Tiina Oti magistritöö

Algus lk 16

Edasi, ikka edasi

•• Poolikuks jäänud haridusteed saab jätkata näiteks täiskasvanute gümnaasiumides, kuhu seadus lubab õppima asuda mis tahes klassi.

•• Osa kutsekoole õpetab ameteid ka põhihariduseta huvilistele. Näiteks Viljandi ühendatud kutsekeskkool avas tänava uue erialana palkmajaehituse neile, kel puudub põhiharidus. Haapsalu kutsehariduskeskuses saab samal põhimõttel õpida ehitajaks ja abikokaks.

•• Põitsamaa ametikool ning Vana-Vigala tehnika- ja teeninduskool võtavad kooli pooleli jätnuid õppima nn eelkurseõppesse, kus saab lõpetada 8. ja 9. klassi ning ühtlasi esmased teadmised mõnest ametist, näiteks autohooldusest, kodumajandusest, ehituspuusepa ja abikoka tööst. Sel moel õppima asuda on võimalik nii neil, kes on koolikohustuslikus eas, kui ka vanematel.

•• „Igal aastal lõpetab nii üle 30 noore,” märgib Põitsamaa ametikooli direktor Viive Kibena. Rohkem kui pooled lõpetanud lähevad tema sõnul ka edasi õppima, osa tööle. „Lähevad eluga edasi,” täpsustab direktor, kes peab niisugust õppimisvõimalust väga vajalikuks. „Kui need noored ei õpiks ega töötaks, oleks nad ju vaid toetuse saajad,” põhjendab ta.

•• Vana-Vigala tehnika- ja teeninduskooli direktori Enn Roosi sõnusti on juhtunud sedagi, et eelkurseõppe lõpetanu on läinud edasi gümnaasiumi.

Ka tema hindab eelkurseõpet väga. „N-ö valge lehena alustamine uues koolis läheb teinekord hästi, kui mujal koolis on konfliktlikult mindud,” toob ta näite.

•• Kursust „Uuesti õppima!” korraldavad kooli pooleli jätnutele näiteks Haapsalu ja Tartu rahvaulikool. „Julgustame inimesi edasi õppima,” selgitab koolituse sisu Haapsalu rahvaulikooli programmijuht Anu Seeman. Kursus on osaleja jaoks tasuta ja seal õpetatakse igapäevaeluks vajalikku matemaatikat, eesti keelt, arvutikasutamist jt oskusi, samuti enesearendust ja suhtlemist. Püütakse lahata sedagi, miks haridus poolikuks jäi. „Oluline on ka karjäärinõustamine koos praktilise tööga ja koolide külastamine, et tutvuda edasiõppimisvõimalustega,” tõdeb Seeman.

•• Rahvaulikooli koolitust on nii Tartus kui ka Haapsalus kavas alustada oktoobris, järgmine peaks tulema kevadel. Esimene koolitus (kokku 80 akadeemilist tundi) korraldati juba sel kevadtalvel.

Kristiina Viiron

Õpiring: reis Ungari põrgu

Kas olete omal nahal kogenud, et ei liigitu mingi nipiga ühegi eurolliidu tõukefondi alla, et saada toetust õppimiseks, reisimiseks või mõneks muuks algatuseks? Peamiselt põhjusel, et te pole enam seaduse mõistes noor või ei taotle teaduskraadi.

Kaire Talviste

Arge kibestuge, sest Euroopa Liidu elukestva õppe täiskasvanuharidusprogramm Grundtvig pakub täiesti tasuta võimalust veeta nädal välismaal teile huvipakkuval koolitusel.

Neist vabahariduslikest õpiringidest võivad osa võtta kõik. Paar tingimust siiski on: te peate olema täiskasvanu, teil peab olema piisavalt algatusvõimet, et mahukast kataloogist sobiv kursus välja valida. Kataloogi leiab aadressilt <http://archimedes.ee/grundtvig>. Olete sealt sobiva teema välja valinud, andke korraldajale oma huvist teada. Mis hakkab edasi juhtuma, sellest alljärgnevalt.

Õpiringist sai perereis

Pakkumisi on kataloogis ligi kakssada, enamasti on suhtluskeeleks inglise keel. Välja arvatud muidugi Prantsusmaal. Käsitöö, kodanikuhariduse edendamise, tantsumiste õpiringide jne seast köitis minu tähelepanu õpiring nimega Play-Create-Love (mängi, loo, armasta – toim) Ungaris Szentendre linnakeses. Lühikirjelduses lubati, et osalised õpivad tegema mänguasju ning taasavastavad mängimise oskuse, mis aitab luua paremat kontakti oma lastega. See sobis.

Jõulude paiku täitsin sooviavalduse ja jaanuaris sain teada, et olen oodatud osalema. Korraldajad olid loengute ajaks organiseerinud toreid lapsehoidjaid, seega mõtlesin pere pisima endaga kaasa võtta. Projektijuht Zsuzsanna arvas aga, et pooleteiseaastase tegelase puhul oleks parem mõni lähedane täiskasvanu veel kaasa kutsuda. Et õpiringis oli vabu kohti, sai minu abikaasast samuti osaline ning otse loomulikult võtsime siis juba ka suurema tütre kaasa. Nii minu kui ka abikaasa reisi-, ööbimis- ja toitlustuskulud kaeti programmi vahenditest, laste eest maksime ise.

Veel enne minekut jagati meile kõikvõimalikku teavet õpiringi kohta, saadeti

Hariduse ja kultuuri peadirektooraat

Elukestva õppe programm

põhjalik ülevaade teooriast ning loodi Facebooki keskkond, kus võisime varakult üksteisega tutvuda.

9. juuli lõunal asusime teele. Budapestis ootas meid 36-kraadises leitsakus korraldajate kohale saadetud taksojuht, et meid pansionaati sõidutada. Seega polnud meil mingit vajadust võõras ümbruses kohvrite ja lastega orienteeruma hakata.

Kuumus sai terve Ungaris veedetud nädala paratamatuks märgusõnaks – maksimum ulatus 38 kraadini. Nii kuumad suved on Ungaris aastaid kestnud „ajutine” nähe. Kohalikud ilmselt usuvad, et leitsak järgmisel aastal enam ei kordu, sest konditsioneer pole nad soetanud. Neid polnud pansionaadis, mis muutis ööd talumatuks katsumuseks. Neid polnud kursuse toimumiskohas Waldorfi lasteaias. Neid polnud ka restoranis, kus me veetsime tunde lõuna- ja õhtusöögi ootuses. Lastega vanematele oli see ühe ventilaatoriga varustatud pinnal tõsine katsumus, kus omandatud uued jonniga toimetulemise teadmised kohe ka järele prooviti.

Teise päeva hommikul teatas kursusekaaslane Olga Lätist, et kuumuse pärast ei saa ta oma tütreaga õpiringis enam osaleda ja lahkus.

Sisseelamine

Pühapäeval saime natuke aimu sellest, mis hakkab toimuma. Minu naiivne ar-

Pisimad tulid õpiringist tagasi kui röövlid: jalad nii mustad, et svamm tuli pesu järel ära visata.

kuumusesse laste jonni taltsutama

Fotod: Kaire Talviste

Ringiliikmed õppisid, kuidas jonnivale lapsele mänguliselt pidžaamat selga panna.

vamus, et rattasõiduuskuse kohta uuriti põhjusel, et meid väikesele ringsõidule viia, lükati kohe ümber. Selgus, et need saavad meie igapäevasteks sõiduvahenditeks – pansionaadist Waldorfi lasteaeda ja tagasi. Esimene sõit kolonnis, lõõskava päikese all, tihedas liiklusvoolus võttis üle poole tunni. Lapsed olid janused, higised ja kärsitud, võõrad rattad tundusid ebamugavad, vanemad lausuisid mõttes palveid, et see Kolgata tee kord lõppeks.

Lasteaeda jõudes kasteti lapsed kiiremas korras külma vee alla, sest pisemad olid juba šoki äärel. Seejärel suunati põnnid mängima lasteaiahoovi, kust nad igal õhtul nagu röövlid tagasi tulid: jalad nii mustad, et kaks kasutuks muutunud svammi tuli pesu järel lihtsalt minema visata. Ühesõnaga, neil oli lõbus, mis ongi ju peamine.

Programmi juhtisid Zsuzsanna Ungarist ja Ravid Iisraelist. Kaasvõitlejateks olid noored koos lastega Poolast ja Eestist, üksikvanemad Rumeeniast, Sloveeniast ja Inglismaalt, kolm osalejat Türgist, lastetud noored Itaaliast ja Rumeeniast, ning vanaema Hollandist. Kindlasti oli üks värvikamaid tegelasi Airbusi piloot Doru Rumeeniast, kes tegi õpiringi nädala ajal ka ühe kiire töölennu Londonisse ja tagasi, ning vahepeal pajatas uudishimulikele

nii palju oma tööst, kui need vähegi viitsisid kuulata.

Kahtlemata on selliste õpiringide tugevuseks kohtumine eri kultuuridest inimestega. Meie õpiringis keerles teema suuresti laste ja nende kasvatamise ümber, samuti õpetati oma kodumaa mängu ja tutvustati mänguasju.

Mäng on väikeste töö

„Me ei lõpeta mängimist, sest saame vanaks, vaid me jääme vanaks, sest lõpetame mängimise!“ kuulutas äärmiselt südamlilik õpetaja Ravid kohe nädala alguses. Et meist keegi vanaks ei jääks, algasid hommikud mänguga. Sel ajal minetasid täiskasvanud tavapärase ontlikkuse ja kiikusid, korraldasid tagaajamismänge, lustisid ja naersid nii, et hoov rökkas. Lastega vanemad pühendasid kogu oma tähelepanu lapsele, sest loengute ajaks tuli neil minna hoidjatädiga. Minu mängupartnersiks sai vanem tütar Kertu, kellele hakkas mängupooltund nii meeldima, et jätkame sellega siiani. Selle erilise aja jooksul pidime tegema kõike, mida laps soovis, pühendama talle kogu oma tähelepanu ja soojuse. Samal ajal pidime hoiduma nõu andmast, hinnangutest ja püüdlusest lapse probleeme lahendada.

“

Täiskasvanud minetasid hommikuti ontlikkuse – kiikusid ja ajasid üksteist taga.

Ravid selgitas meile, et lapsed toovad oma mängudes selle, mis neile probleeme valmistab või muret teeb, ning mängu kaudu leiavad nad ka ise lahendused. Vanema roll on olla toetav, hooliv ja lapse jaoks olemas. Kui peres on rohkem lapsi, on oluline, et vanem veedaks kõigiga koos eraldi aega, et jäägitu tähelepanu ja toetuse osaliseks saaks sel hetkel laps, kellelega mängitakse.

Mind on lastega mängimisel saatnud alati hirm, et ma ei oska või pole piisavalt loov. Selgus, et minu ideid ja algatusi polegi vaja, laps tuleb lagedale oma soovidega. Laps teab, mida ja kuidas mängida. Minu ülesanne on vaid teda innuga järgida. Sellele teadmisele toetudes on mängimine meie peres nüüd muutunud oluliselt stressivabamaks ettevõtmiseks.

Teooriat, et mõista

Nädala väärtuslikumaks osaks oli vaieldamatult ennelõunane põhjalik teo-

Veel õhtul hilja meisterdati Waldorfi nukke – hirm, et äkki ei saagi need nädalaga valmis, pani tööle.

rialoeng, kus õpetati mängulist lapsekasvatust. Mittetulundusühing Hand in Hand (www.handinhandparenting.org) on üle 20 aasta toetanud lapsevanemaid kasvatusmeetodiga, mis ei tugine karistuse ega tasu süsteemile, vaid filosoofiale, mille keskmeks on laste kaasündinud soov armastada ja olla armastatud. Selle aluseks on lapse ja vanema suhe. Mida tugevam see on, seda lihtsam on lahendada probleeme, lastekasvatamisest saab lõbusam ettevõtmine ning lapse vaim on vaba, et areneda. Olen õpitud nüüd juba nädalapäevad praktikasse rakendanud ja meie peres see tõesti töötab.

Pärastlõuna sisustas riidenukkude meisterdamine, mille valmimise võimalikkusesse meil kippus usk vahepeal juba kaduma. Lapsed käisid aga kogu aeg uu-

distamas, kas saab juba, ja selge see, et me ei saanud neid ju alt vedada. Samal ajal voolisid ja nikerdasid mehed puidust lelusid.

Kana, kana ja veel kord kana!

Nädal oli pikk, kuum ja põnev. Lapsed käisid lõunaajal kohalikus jões suplemas või lähedal asuvast poest jäätist toomas. Piskised jõudsid just kuumaga kohaneda, kui oligi aeg lahkuda.

Õpiringi lõpupoole tõstatus ka toidu-teema, sest mingil põhjusel serveeriti meile vaid kanaliha. Osalejad olid juba vahelduse nimel valmis taimetoitlasteks hakkama. Selgus, et kanaliha oli menüüs Türgi osaliste maitseeelistusi arvesse võttes. Viimased aga kuulutasid, et on üleüldise taimetoitlased. Kananalju jagus meie

seltskonnas ka pärast õpiringi Facebookis.

Tundus uskumatu, aga nädala lõpuks olime kõik juba üsna vilunud Ungari liiklusesse süstimisel ja omandanud igaüks ka oma ratta veidrused nii, et lahkusime neist üsna nostalgiliselt.

Ilmselt põhjusel, et Ungaris on korrupsioon tõsine probleem, ilmusid ühel päeval meie tegemisi vaatlema kaks Euroopa Liidu esindajat. Ma arvan, et nad jäid rahule, sest kõik programmilised lubadused said kindlasti täidetud ja rohkemgi veel. Pean siiski ausalt tunnistama, et ootasid ühelt EL-i rahastatud projektilt enam vaba aega ja kohaliku eluoluga tutvumise võimalust. Teate ju küll neid euroliidu koolitusi, kus põhirõhk on mõnusalt äraolemisel. Aga võta näpust.

Õpiring

•• Õpiringide korraldamise projektid on üks 2009. aastast Grundtvigi programmis käivitunud uutest tegevustest. Ent kui paljud sellest teavad? Uurisin teiste osaliste käest, kuidas nemad õpiringist kuulsid. Selgus, et osa neist oli tööalasel seotud erinevate euroliidu projektidega. Poola noored lugesid õpiringi pakumise oma kohaliku Waldorfi lasteaia

teadetetahvliilt. Sama innukad võiksid olla Eesti erinevad ettevõtted ja asutused, kes saaksid mõne konkreetse töötoa teavet levitada.

•• Erinevaid loovuse, enesetäienduse ja kodanikuühiskonna tugevdamisega seotud õpinge korraldatakse üle Euroopa. Neist saavad osa võtta kõik vanemad kui 18-aastased. Reisikulud, ööbimise ja toitlustamise katab Grundtvigi programm.

•• Õpiringi teemalise projekti NOPROS kohta leiad infot www.nopros.eu

Toimetusel: kevadises Õpitrepis selgitas haridus- ja teadusministeeriumi jurist Kati Uusmaa, millised on töötava inimese õigused siis, kui ees ootavad sisseastumiseksamid või kooli lõpetamine. Et juhtumipõhiseid küsimusi tuli toimetusse palju, kirjutab jurist seekord lahti kõik õppepuhkuse võtmist-andmist puudutavad põhitõed.

Töö kõrvalt koolis: kas on õigus õppepuhkusele? 2.osa

Õppepuhkuste kord tekitab praktikas sageli küsimusi. Tööandjal ja töötajal võib olla õppepuhkuse saamise õigusest, tingimustest, kestusest jms täiesti erinev arusaamine. Üks põhjusi on kindlasti see, et töötava inimese õppepuhkuse võimaluste sätestamisel on täiskasvanute koolituse seadus suhteliselt lakooniline.

Foto: EPL

Kati Uusmaa, haridus- ja teadusministeeriumi jurist

Täiskasvanute koolituse seadus (edaspidi TäKS) sätestab § 8 lõikes 2, et koolitusel osalemiseks antakse töötajale või avalikule teenistujale koolitusasutuse teatise alusel õppepuhkust kuni 30 kalendripäeva aasta jooksul. Lõikes 3 lisatakse, et tasemekoolitusega ja tööalase koolitusega seotud õppepuhkuse ajal makstakse töötajale ja avalikule teenistujale keskmist töötasu 20 kalendripäeva eest.

See seaduse lakoonilisus avab ukse erinevateks tõlgendusteks ning juba neis viidatud sätetes sisaldub mitu mõistet või väljendit, mida tuleb täpsemalt arusaamiseks selgitada. Alljärgnev on haridus- ja teadusministeeriumi tõlgendus. Kuna töötaja on töösuhtes tavaliselt nõrgem pool, on enamasti lähtutud töötajale soodsamast tõlgendusest.

Töötaja ja avalik teenistuja

Õppepuhkuse saamise õigus on töötajal või avalikul teenistujal. Töölepinguseaduse (TLS) § 1 lõikes 1 nimetatakse töötajaks töölepingu alusel töötavat isikut. Avalik teenistuja on avaliku teenistuse seaduse § 4 lõike 1 kohaselt isik, kes teeb palgalist tööd riigi või kohaliku omavalitsuse ametiasutuses. Seega ei laiene õigus õppepuhkusele võlaõigusliku lepingu (nt

käsundus- või töövõtuleping) alusel töötajatele – nende puhul eeldatakse, et sellised küsimused lepitakse vajadusel kokku asjaomases lepingus. Samal ajal pole neil keelatud lepingus kokku leppida selleski, et täiskasvanute koolituse seadust kohaldatakse ka nende juhtumile.

Koolituses osalemine

Õppepuhkust saab võtta koolituses osalemiseks. Koolitusel osalemise mõistet pole otseselt seaduses defineeritud. TäKS-i § 3 lõige 1 avab koolituse mõiste – selle kohaselt on koolitus kas tasemekoolitus, tööalane koolitus või vabahariduslik koolitus. Viimased mõisted on omakorda lahti seletatud TäKS-i § 3 lõigetes 2–5. Seega võib seaduses nimetatud sõnapaari „koolitusel osalemine” lugeda: „taseme-, tööalasel või vabahariduslikul koolitusel osalemine”.

Ühtlasi tähendab see, et „koolitusel osalemine” all pole võimalik mõista kitsalt üksnes osavõtmist n-õ kontakttundidest – loengutest ja eksamitest. Koolitusel osalemine tähendab sisuliselt taseme-, tööalase- või vabaharidusliku koolituse läbimist. Koolituse läbiviimise alusdokumendiks on õppekava, mille täitmine ongi koolituse sisuks. Seega tähendab koolitusel osalemine õppekavas kirjeldatud õppetöös (kontaktõpe, iseseisev töö, praktika) osalemist. Ka iseseisva töö vormis on võimalik koolitusel osaleda, st asjaomast

Tööandja ei saa kohustada võtma õppepuhkust päeval, millal töötajal seda vaja pole.

õppekava täita. Iseseisva töö, praktika ja kontaktõppe mahud on haridustasemeti väga erinevad, nende konkreetne maht on tuvastatav vastavas õppekavas.

Õppepuhkusest teavitamine

Õppepuhkuse kasutamise soovist peab tööandjat teavitama. TLS § 69 lõike 3 kohaselt tuleb puhkuse kasutamisest tööandjale ette teatada vähemalt 14 kalendripäeva. Teade peab olema kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (st teatada või taotleda saab ka nt e-kirja teel). Kui koolitusel osalemiseks plaanitud ajavahemik on puhkuste ajakava koostamise ajaks teada, võib ka selle puhkuste ajakavasse kanda. Sel juhul polegi vaja õppepuhkuse kasutamise soovist hiljem eraldi teada anda.

Koolitusasutuse teatis

Õppepuhkust saab koolitusasutuse teatise alusel. Samal ajal aga jätab seadus täpsustamata, mida koolitusasutuse teatis peab sisaldama. Tuleb asuda seisukohale, et sisu sõltub sellest, mida teatisega tõendama peab. Näiteks konkreetsel õppesessioonil osalemiseks saab kool väljastada teatise selle toimumise kohta või siis praktika puhul praktika toimumise kohta. Iseseisva töö tegemise soovi korral saab kool aga tõendada ainult asjaolu, et töötaja selles koolis õpib, töötaja aga otsustab ise, millal täpselt ta soovib õppepuhkust kasutada. Nii võivad teatised praktikas erineda ning peavadki erinema.

30 kalendripäeva aasta jooksul

Õppepuhkust saab koolitusel osalemiseks võtta kalendriaastas kuni 30 kalendripäeva. Need päevad on eri liiki koolituste (vabahariduslik, tööalane,

tasemekoolitus] kohta kokku ning töötaja otsustab, millist liiki koolituste jaoks ta neid konkreetselt kasutada soovib. TäKS ei sisalda piirangut õppepuhkuse perioodile. Kuna õppetöö vormid, milleks õppepuhkust kasutatakse (iseseisev töö, praktika, loengud jne), on väga erinevad, oskab töötaja ise kõige paremini otsustada, millal täpselt tal õppepuhkust on vaja.

Sellest tulenevalt ei ole seaduses kehtestatud ka piirangut, kui suurte osadena võib õppepuhkust kasutada. Haridus- ja teadusministeeriumi hinnangul on õppepuhkuse saamise näol tegemist töötaja õigusega, mitte kohustusega. Seega ei saa tööandja kohustada töötajat võtma õppepuhkust päeval, mil töötajal õppepuh-

kust vaja ei ole. TäKS-i § 9 on sätestanud tööandjale üksnes aluse õppepuhkuse andmise edasilükkamiseks – kui üle 10% töötajatest on samal ajal õppepuhkusel.

Õppepuhkust antakse kalendripäevades. Seega ei ole õppepuhkuse päevad seotud töötaja tööpäevadega, vaid – analoogselt põhipuhkuse päevadega – saab ka neid võtta töötaja puhkepäevadel. Üheks nüansiks on ka see, et kuna õppepuhkus ei ole – erinevalt põhipuhkusest – n-ö väljateenitav puhkus, võib vajaduse korral võtta täismahus õppepuhkuse välja ka kohe uue töösuhte alguses. See tähendab, et pole sätestatud ajavahemikku, kui kaua peab inimene töötama, enne kui õppepuhkusele võib jääda.

Silmas tuleb pidada sedagi, et õppepuhkust saab kasutada ühe kalendriaasta jooksul – kasutamata jäänud õppepuhkust ei ole võimalik järgmisse aastasse üle kanda.

Tasustatud õppepuhkus

30 õppepuhkuse päevast 20 eest on töötajal või avalikul teenistujal õigus saada keskmist töötasu, kui tegu on tööalaseks või tasemekoolituseks võetud puhkusega. Seetõttu on oluline eristada viidatud koolituse liike vabahariduslikust koolitusest. Sellest ja ka välisriigis õppimisest saab pikemalt lugeda novembrikuu Õpitrepist.

Vaata ka: www.andras.ee – Õpitrepp, kevad 2011

Foto: Arno Mikkor

Ülikool jagab ühe euro eest seenioridele tervisetarkust

Väärikas eas huvilisi oodatakse sel sügisel osalema tervise ja liikumise ülikooli loengutes ning tegevustes.

Signe Kalberg

Tallinna ülikooli terviseteaduste ja spordi instituudi projektijuht Katrin Soidra-Zujev juhib väärikate tervise-ülikooli, mille iga loeng maksab kuulajale ühe euro. Soidra-Zujev ütles, et loengute sarja ja praktiliste tegevuste eesmärk on anda baasteadmised organismis toimuvatest ealistest muutustest ja neid mõjutavatest teguritest.

„Me ei lakka liikumast seetõttu, et vananeme, vaid vananeme seetõttu, et lakkame liikumast. Ülikoolis pakume enesetäiendamise võimalust tervise ja liikumisega seotud teemavaldkondades, juhtides tähelepanu, et liikumine on inimese üks põhitegevusi ja -vajadusi, mis tagab parema kehalise toimetuleku. Selleks on vaja vaid east tulenevate loomulike muutustega kursis olla, ise tahta ja alustamist mitte edasi lükata,“ sõnas Soidra-Zujev.

Ülikool aitab eakaid inimesi, pakudes neile teemakohaseid loenguid eriala teadurilt ja lektorilt ning osalemist

tegevustes kogenud juhendajate käe all. Tunnustatud õppejõud räägivad näiteks kehalise koormuse mõjust organismile, sobiva liikumisharrastuse valikust ja tervislikust toitumisest. Loenguprogrammi seminarid on mõeldud üle 50-aastastele inimestele, kellele pakuvad huvi tervislikud eluviisid ja nendel teemadel kaasmõtlemine ning kes peavad liikumist oma igapäevaelu oluliseks osaks.

Terviseülikooli ajakava

- **Esimene loeng on tänaseks läbi, huvilisi oodatakse taas 21. septembril kuulama Kristjan Porti loengut tänapäeva elust ja töövoimest.**
- **3. loeng on 28. 09: tervis ja liikumine – oma seisundi hindamine ja liikumise osa selles. Liikumine kui terviseparandaja.**
- **4. loeng on 5. 10: milleks liikuda? Kuidas tegeleda enda motiveerimisega ja saada üle kartustest? Mida pakub liikumine mulle emotsionaalselt? Mida on**

võimalik enda puhul liikumise kaudu saavutada?

•• **Järgnevad loengud 12. 10 (seeniori toitumine – normaalne söömine ja joomine, mida inimorganismi ainevahetus vajab), 19. 10 (liikumissoovitused eakatele – sportimisvõimalused, liikumise sagedus, harjutuste tugevus ja intensiivsus, sobiva harjutusvara leidmine) ja 26. 10 (liikumissoovitused eakatele jõusaali keskkonnas – tegevuste sagedus, harjutuste tugevus ja intensiivsus, sobiva tegevuse leidmine.)**

•• **Esimene praktikum toimub 22. 10 kl 10 TLÜ võimlas: võimlemistunnis näidatakse ja proovitakse soovituslikke võimlemisharjutusi, mida saab hiljem iseseisvalt kodus teha. Järgnevad kepikõnni ja jõusaali praktikumid.**

•• **Info:** katrin.soidra-zujev@tlu.ee, tel 699 6555 või 5647 3623.

Vaata lisa: www.tlu.ee/tervis

Koolituslaad kogus kokku kimbutäie koolitusi

Augusti keskel peeti Pärnus isemoodi laata – koolituslaata. Kui muidu on laadakaubaks ikka kapid, kapad, sokid, vokid, siis vabaharidusliit oli kokku kogunud päeva jagu lühikoolitusi ning laadaline sai mekkida neist üht, teist või kõiki.

Birgit Tolmann,
vabaharidusliit

Infoboksid messidel ja voldikute jagamine on õppimisvõimaluste reklaamimisel päris tavaline. Millegipärast aga jäävad koju toodud lehed-brošüürid-voldikud looga kilekotis diivani taha tolmu koguma – lehitseme, vaatame pilte, kuid sageli ei süvene. Kuidas teha nii, et koolituse sisu selle võimaliku vajajani siiski jõuaks, esitas vabaharidusliit endale küsimuse. Ja leidis, et sellele võib kaasa aidata uus õppimisvorm – 45-minutilistest koolitustest kokku pandud koolituspäev. Selliselt päevalt saab uudishimulik ja uutele teadmistele-kogemustele avatud inimene kohe teada, mida üks või teine pakutav teema endast kujutab ja kas see sobib tema enda vajadustega. Nutikas idee, mis kindlasti aitab õppuritel valikuid teha.

Sel esimesel, Pärnus Nooruse Majas peetud koolituslaadal oli väljas 12 eri kursust. Päeva jooksul peeti ligi 30 töötuba, igaüks kestis 45 minutit. Lühikoolitustel sai õppida avalikku esinemist, võru keelt, kuiviltimist, sotsiaalset meediat, kalligraafiat,

fotograafiat, taaskasutust, „liftijuttu” ehk 30 sekundi mulje kujundamist, tooli värvimist, tervisejuhtimist, laulda looduslaule ja õppida lapsevanemale vajalikke oskusi.

Osalejate tagasiside oli igati julgustav, eelkõige hinnati võimalust teha lühikese aja jooksul tutvust väga erinevate teemadega. Vabaharidusliit jagas juurde ka praktilist koolitusinfot: kus on vastavaid teemasid sel õppeaastal võimalik süvendatult õppida, sest tahtsid ju liitu kuuluvad rahvaülikoolidki enda tegemisi ja toimetamisi esitleda.

Laadapäev oli igati praktiline, sest lisaks n-ö kuulamisteemadele oli koolituskavas ka päris palju käelisi tegevusi. Näiteks kuiviltimise õpilased suutsid 45 minuti pikkuses algõpetuse tunnis omandada esimesed nõelpiste vilumused, õppetunni lõppedes esitles nii mõnigi juba oma esimest valmistööd.

“

„Koolituslaadalt lahkudes tekkis nii palju inspiratsiooni, motivatsiooni ja tegutsemistahet, et esmaspäev kujuneb vist küll mul uute asjadega alustamise päevaks. Leidsin kohe mitu asja, mida oma elus teisiti teha.”

„Koolituslaad on otsene võimalus saada uusi teadmisi kohe ja kohapeal, ilma igasuguse bürokraatiata,” kommenteeris vabaharidusliidu metsaülikooli raames toimunud koolituslaada eesmärke liidu programmijuht Tiina Jääger. „Vabaharidus on muutunud retoorikaks, räägime sellest, et inimene peaks õppima terve elu, ennast täiendama ning pidevalt uusi kogemusi ja teadmisi omandama, kuid me ei teadvusta endale, kuidas see kõik tegelikult toimib. Tegelikult ju pole elukestev õpe retoorika. See on praktiline, kogu aeg meie ümber ja päriselt juhtuv elu.” Koolituslaad ise tõestas seda hästi – ühe päeva jooksul osaleti koolitustel 228 korral.

„Kindlasti kavatseme koolituslaada vormi ka edasi arendada ning muuta selle üheks vabaharidusliku idee levitamise viisiks – tuled kohale ja tööpoolest osaled, meistredad, voolid, laulad, tantsid ja arutled, veedadki päeva vabahariduse ja elukestva õppe maailmas,” ütles Tiina Jääger. Ta loodab, et selline päev aitab inimesel mõista elukestva õppe ja vabahariduse tõelist sisu ja ideed laiemalt.

Proovile pandi koolituslaadal ka vabaharidusliidu töötajate endi õppimisvõime: nimelt tuli harjutada kõigil esmakordselt *line*-tantsu.

Nooruse Majas toimunu on üks osa nelja aasta pikkusest programmist, mis kestab kuni 2012. aastani. Neljaks aastaks on eraldatud 60 miljonit krooni. Koolituslaata rahastavad Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti riik programmi „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes” kaudu.

Koolitusmaterjal tooli värvimise kursuselt.

Nõuanne

Kuidas ravida internetisõltuvust?

Internetisõltuvus võib tähendada pidevat virtuaalset suhtlemist oma sõpradega, artiklite ülemäärast kommenteerimist, Youtube'i videotele aja kulutamist või lihtsalt internetiavarustes surfamist. Peale selle, et kõik see röövib väärtuslikku aega, on mitmed uuringud näidanud, et internetisõltuvus tekitab stressi, kirjutab ajajuhtimise veebis ekspert Ardo Reinsalu.

Kuidas internetisõltuvust hinnata? Ehkki veebist leiab erinevaid teste, saab endale kohe praegu esitada järgmised kontrollküsimused:

- kas veedad arvutis suheldes rohkem aega kui inimestega suheldes?
- Kas lükkad tegevusi edasi (trenn, koristamine, abikaasaga suhtlemine) vabandusega, et „kain enne uudiseid kontrollimas“?
- Kui keegi küsib sinult arvuti kasutamisele kuluvat aega, kas ütled pigem vähem?
- Kui oled sunnitud ilma internetita hakkama saama, kas tunned ennast ebakindlalt, rohkem stressis, oled ärritunud?
- Kas kasutad arvutit ööune arvel?

Need on kõigest mõned olulisemad ohumärgid, millele võiks lisada küsimuse – kas sa tunned, et ilma interneti vahendusel tarbitava infota on su elu vähem kvaliteetne?

Igatahes, kas soovist vältida sõltuvust või lihtsalt leida endale juurde aega tõelise elu nautimiseks, on mõistlik kasutada järgmisi ajajuhtimise eksperdi antud näpunäiteid:

- sea endale selged reeglid, et millal kasutad arvutit ja millal mitte. Ei ole mingeid

„erandeid“ ega „kriisilukordi“, mis lubavad reeglit rikkuda. Suhtlema ja infoga kursis olema peab, aga seda kõike ei pea tegema kogu aeg. Üks hea nipp on mitte kasutada automaatset sisselogimise funktsiooni. See tähendab, et iga kord pead suhtlusvõrgustiku kasutamiseks sinna uuesti sisse logima. Eraldi logimine on keerulisem ja saad endale öelda, et „nüüd lähen Facebooki ja loen uudiseid pool tundi. Seejärel login välja“. Selline tegevuskava hoiab uudistega kursis, aga ei tekita vajadust iga viie minuti tagant kontrollida, et „äkki on laekunud midagi põnevat“.

- Kasuta internetis surfamisel „aratuskella“. Nimelt on olemas tarkvara, mis annab etteantud aja möödudes märguande. Näiteks saad seada nii, et kui 20 minutit internetis surfamist on läbi, saad arvutilt

meeldetuletuse, et nüüd peaks asja ära lõpetama. Üks tasuta tarkvara on näiteks Focus Booster (www.focusboosterapp.com). Samuti võimaldab Google Chrome brauser seada endale sotsiaalvõrgustiku kättesaadavuse piiranguid ning sama teeb Macile mõeldud tarkvara Anti Social (antisocial.cc).

- Ning kõige olulisem – pea arvestust internetis veedetud aja üle. Mõtle järele, mitu korda sa viimase nädala jooksul olid arvutis pärast kella üheksat õhtul? Vaata oma brauseri ajaloo aknast, milliseid veebilehti sa eile külastasid. Või kasuta ManicTime'i programmi (www.manictime.com) saamaks täpset ülevaadet oma arvuti kasutamise ajast ja sisust.

Loe rohkem: www.ajajuhtimine.ee
Refereeris Agne Narusk

Kas teadsite, et...

...paremakäelised olid juba 500 000 aastat tagasi enamuses, et see on iseloomulik ainult inimestele ning et paremakäeliste ja vasakukäeliste suhe on 9 : 1?

Teadlased pole tänini suutnud kindlaks teha, kui kaugele ajas tagasi see eripära ulatub. Uuritud on muistseid tööriistu, kunsti ja inimesi, kuid konkreetse vastuse ni pole seni jõutud, vahendab forte.ee ajakirjas Laterality kirjutatut.

Seal avaldatud uurimistulemused näitavad, et eelajaloolise inimese säilinud hambakivististe ja paremakäelisuse vahel

Foto: EPL-i arhiiv

eksisteerib seos. lidsete hammaste vaatluse põhjal väidavad teadlased, et 93,1 protsenti uuritud neandertallastest olid paremakäelised. **ÕT**

Sügisene soovitus TULE KODUST VÄLJA!

Nii palju erinevaid koolitusi, õpipäevi, kohtumisi jms pole ühelgi sügisel olnud kui tänava, tundub kõrvaltvaatajale. Rahnappus pole vabandus, näiteks oktoobris toimival üle-eestilisel täiskasvanud õppija nädalal on kõik üritused tasuta. Alusta kas või kodupoe teadetetahvlilt, kust leiad päris kindlasti viiteid, mida vaimu värskendamiseks ning enda eluga kursis hoidmiseks ette võtta. Varem ilmunud Õpitrepid leiad aadressilt www.andras.ee
ÕT

Kasvataja Larissa lapsed, lilled ja linnupea

Teadmistejano viis Haapsalu naise Larissa Ulmi veel 50-aastaselt ametikooli. Nüüd unistab naine sellest, et osata ise oma kätega mööblit restaureerida.

Signe Kalberg

Kui Haapsalu naine Larissa Ulm (57) omal ajal pisipedas koolieelse pedagoogika eriala lõpetas, kirjutas ta lõputöö teemal „Erinevad tehnikad kunstiopetuses”. Pintsli ja pliatsit on ta ikka oma sõpradeks pidanud: „Pliikapõlves elasin Haapsalu sanatooriumi kõrval, seal meeldis mulle koos teiste tüdrukutega merepilte maalida,” räägib ta. Meri oli ja on ilus, alles palju hiljem hakkas Larissa pilk pikemalt ka lilleilul peatuma.

„Sinna on umbes 17 aastat tagasi, kui Haapsalus olid lilleseadevõistlused ning mingil seletamatul ajendil läksin neid vaatama,” meenutab ta. „Ja siis käis peas nagu pröks ning olin lootusetult nakatunud.” Vast polekski Larissa lugu nii eriline, sest neid naisi, kes end ühtäkki lilleseadekursustelt leiavad, on Eestimaal arvatavalt palju. Kuid Larissa on teistmoodi, tal polnud mõtteski asja kodulinna kursuse väisamise järel lõpetatuks lugeda. Vastupidi, nüüd alles kõik algas. Või nagu ta ise ütleb: hammas sai verele ja otsustasin floristikat õppima minna.

Nii võttis argipäevadel sanatoorse internaatkooli kasvataja Larissa kaks korda kuus laupäeviti käeotsa suure koti ja istus varahommikul, kui teised töönimesed veel mõnuga voodis põõnasid, Tartu bussi peale. Õhtul hilja tuli sama teed pidi koju tagasi. Suures kotis olid vahepeal kogutud taimed, lilled, oksad ja lilleseadmiseks vajalikud vahendid. „Mind toetasid ja aitasid kolleegid internaatkoolist. Nad olid valmis oma töögraafikut minu vajaduste järgi ümber tegema. Eks ma õppima läksin ju ka selle mõttega, et saan end koolis teostada,” räägib Larissa. „Sain Tartu koolituselt juurde tehnilisi võtteid, samuti sain teada, et olen tugev seadetes, sest näen hästi värve. Leidsin oma tugevad küljed.”

Lilleseadmist õppides tuli ise leida vajalikud materjalid. „Harjusin käima looduses, silmad kogu aeg põnevat otsimas. Eriti hea oli seda teha kepikõnni ajal,” ütleb Larissa. Ja kui siis Larissa lükkas internaatkoolis

Foto: Signe Kalberg

Larissa Ulm ja tema linnupea

12 aasta eest käima üleriigilised taimeseadevõistlused lastele, harjus ta magama märkmik padja all. Eks head mõtted tulevad ikka voodis lesides ning eriti just öösel.

Ideedest puudu ei tule

32 pikka ja töist aastat on Larissa olnud Haapsalus seotud sanatoorse internaatkooliga, kus praegu õpib ja elab ligi 140 tavalise, lihtsustatud ja eriprogrammi järgi õppivat last. Kuigi öeldakse, et töökoh-

“

Kuulus Poirot ka ütles, et halle ajurakke tuleb liigutada.

ta peaks vahetama iga viie aasta tagant, sest see ammendavat end just selle ajaga, kinnitab Larissa, et võib ütleme kindlalt ümber lükata. Sest ikka ja jälle leiab ta seal endale uue tegevuse. Pidas näiteks kasvataja töö kõrval huvijuhi ametit. Enne seda alustas lilleseaderingiga. Kasvataja peab niikuinii seisma hea selle eest, et lastel oleks pärast koolitunde midagi huvitavat teha. Varsti kasvas kasvataja Larissa ring ülekooliliseks. Selles osaleb praegugi veerandsada last alates neljandast klassist. Neile meeldib tegevus, mis arendab kätt, õpetab kannatlikkust ja ilumeelt.

Larissa eestvedamisel hakati koolis pidama sünnipäevapidusid. Oktoobris ja aprillis saavad tähelepanu osalisteks kas esimesel või teisel poolaastal sündinud koolilapsed. Kooli lauluvõistlus, moeetendused – ideedest Larissal puudust pole. Eelmisel sügisel pakkus ta välja, et Rannarootsi kaubakeskuses võiks müüa sanatoorse kooli õpilaste ja töötajate käsitööd. Keskus tuli mõttega kiiresti kaasa. „See on mul vist juba pioneeriajast veres, et midagi koos teha, selline ühistegemine ühendab. Kahe nädalavahetusega kogunes kokku 7000 Eesti krooni. Mulle meeldis Rannarootsi keskuse suhtumine ja mis peamine – lastel oli huvitav.”

Kuigi Larissal oli edukas lilleseadekoolitus selja taga ning eluaastaidki juba poolsada, otsustas naine astuda Hiiumaa ametikooli. Mõistagi, et õppida floristikat. „See oli minu jaoks nagu teine hingamine. Kuulus Poirot ka ütles, et halle ajurakke tuleb liigutada. Koolis õpetati erialast inglise keelt ja väga tugev oli ka kunstiopetus,” kiidab ta. Kaks aastat sõitis ta iga kuu mandrilt saarele nädalaks õppima. Nagu sellest oleks veel vähe, läks Larissa salaja auto-kooli ja mitte keegi isegi perest ei teadnud, millal ta juhiloa taskusse sai.

Nüüd on tal uus unistus – õppida mööblit restaureerima: „Tööriistu ma ei karda, saan sae ja kirvega hakkama. Mulle meeldiks ka puukujusid välja saagida. Tuhaplokkist tegin aeda kunagi linnupea, millest ainult pool on alles. Ma olen igavene õppija.”

Meerika Liepkalns, Ardu raamatukogu juhataja kohusetäitja, Harjumaa

Mairi Raju, Võru maavalitsuse välisprojektijuht, Võrumaa

Siim Liik, Kärdla muusikakooli flöödiõpetaja, Hiiumaa

Ralf Burk, Jõhvi sotsiaalmaja direktor, Ida-Virumaa

Reine Koppel, Jõgeva sordiaretuse instituudi teadur, Jõgevamaa

Heidi Antons, Kesk-Eesti noorsootöö keskuse karjääri- ja noorteinfo spetsialist, Järvamaa

Hannes Loss, AS-i Haapsalu Kuurohkekeskuse juhataja, Läänemaa

Mari Liima, Sõmeru lasteaia Pääsusilm õpetaja, Lääne-Virumaa

Rahvaküsitlus: AASTA ÕPPIJA 2011

Anna oma hääl ja aita

Sel aastal saad ka Sina oma sõna aasta õppijate kohta just Sinu häält? Antud häälte põhjal kuulutab ETKA internetaadressil www.andras.ee hiljemalt 3. oktoobril

Täiskasvanud õppija avaüritusel 7. oktoobril kuulutatakse traditsiooniliselt välja aasta õppija, aasta koolitaja, koolitussõbralik omavalitsus, koolitussõbralik organisatsioon. Kandidaadid leiad siit:

AASTA KOOLITAJA:

Maris Viires, MTÜ Metsatuka Kunstiait ehtemeister, Harjumaa; Aira Toss, Hiiumaa metsaseltsi juhatuse esimees, Hiiumaa; Ingrid Kuligina, giid, Ida-Virumaa; Rita Sildnik, Jõgeva koolituskeskuse inglise keele õpetaja, Jõgevamaa; Riina Annus, Mahtra talurahvamuuseumi direktor, Järvamaa; Hele Leek-Ambur, TLÜ Haapsalu kolledži lektor, Läänemaa; Jaanus Lekk, Rakvere reaalgümnaasiumi infojuht, Lääne-Virumaa; Aado Kuhlap, Põlva keskraamatukogu raamatuköitja, Põlvamaa; Viive Einfeldt, MTÜ Eesti NLP instituudi koolitaja, Pärnumaa; Katrin Niklus, Rapla keskraamatukogu peaspetsialist, Raplamaa; Margit Lindau, Kärla põhikooli õpetaja, Saaremaa; Henn Sarv, IT Koolituskeskuse OÜ koolitaja, Tallinn; Terje Puustaja, Eesti rahvapärimuse kooli folkloori lektor, Tartumaa; Tõnis Kask, OÜ B&M Konsultatsioonid tegevjuht, Valgamaa; Sofia Joons, August Pulsti õpistu juhataja, Viljandimaa; Raul Kell, Tugev Partner OÜ sõiduõpetaja, Võrumaa

Luule Tiirmaa,
Võhma gümnaasiumi
õppealajuhataja,
Viljandimaa

Heili Freimanis, Valgamaa kutseõppekeskuse õpetaja,
Valgamaa

Ingrid Põldoja, Eesti maaülikooli üliõpilane, Tartumaa

valida rahva lemmik!

õelda – kes neist kuuteistkümnest tublist inimesest väärrib
Andras esmakordselt välja rahva lemmiku. Avalda arvamust
kell 17.

KOOLITUSSÕBRALIK ORGANISATSIOON:

Saku lasteaed Tareke, Harjumaa; MTÜ Hiidlaste Koostöökogu, Hiiumaa; Kohtla-Järve ühisgümnaasium, Ida-Virumaa; Põltsamaa ühisgümnaasium, Jõgevamaa; Paide kogukonnakeskus, Järvamaa; Kaitseliidu Lääne malev, Läänemaa; EKV Tapa sõdurikodu, Lääne-Virumaa; Räpina vabahariduse ühendus, Põlvamaa Audru lasteaed, Pärnumaa; Rapla keskraamatukogu, Raplammaa; Primus PR OÜ, Saaremaa; Tallinna kolmanda nooruse rahvaülikool, Tallinn; Leoski Tööõigusabi OÜ, Tartumaa; MTÜ Karukäpp, Valgamaa; lasteaed Männimäe, Viljandimaa; Flamelle OÜ, Võrumaa

KOOLITUSSÕBRALIK OMAVALITSUS:

Kõue vald, Harjumaa; Kõrgessaare vald, Hiiumaa; Jõhvi vald, Ida-Virumaa; Põltsamaa vald, Jõgevamaa; Albu vald, Järvamaa; Rakvere linn, Lääne-Virumaa; Paikuse vald, Pärnumaa; Juuru vald, Raplammaa; Elva linn, Tartumaa; Taheva vald, Valgamaa; Köpu vald, Viljandimaa; Sõmerpalu vald, Võrumaa

Gailly Hõbemägi, OÜ Benitrade,
juhiabi-raamatupidaja, Tallinn

Tiiu Kauber, FIE, Saaremaa

Terje Raudsepa, Rapla Vesiroosi
gümnaasiumi vanemõpetaja, Raplammaa

Ene Tigas, Põlva lasteaia Lepatriinu direktor, Põlvamaa

Elisa Kitunen, üliõpilane, Pärnumaa

XIV täiskasvanud õppija nädal
07.–14. oktoober 2011

Õpime
mõnuga

www.andras.ee

Haridus- ja Teadusministeerium

TÕN tuleb taas!

Tänavuse täiskasvanud õppija nädala avaüritus toimub 7. oktoobril Rapla Vesiroosi gümnaasiumis. Kuulutatakse välja aasta õppija, aasta koolitaja, koolitussõbralik organisatsioon, koolitussõbralik omavalitsus.

Lisaks:

E-õppe päev 12. oktoobril

Grundtvigi päev 13. oktoobril

XV täiskasvanuhariduse foorum 14. oktoobril

Rohkem infot: www.andras.ee, tel 621 1671, e-post: andras@andras.ee
Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon Andras